

204

desembre
2009
3 EUR

el mirall

Opinió

Tomeu Martí:
La política lingüística
és una política social

Entrevista

Bartomeu Llinàs

Itineraris

Gaspar Valero:
Duna passejada
per Cabrera

Dossier

Cabrera, l'orgull
de les Balears

Propera convocatòria!

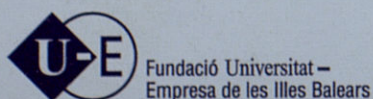
GENER 2010

El Centre Balears Europa convocarà quatre beques per a realitzar estades de dotze mesos de duració a la oficina del CBE a Brussel·les

Les bases es publicaran properament a la pàgina Web del Centre Balears Europa: www.cbe.es

Hi col·laboren:

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Lloc de presentació de candidatures: Departament d'Orientació i Inserció Professional - Fundació Universitat - Empresa de les Illes Balears · Edifici de les instal·lacions esportives - Campus de la Universitat de les Illes Balears · Carretera de Valldemossa Km 7,5 · 07122 Palma · Horari de 8 a 15 h

[índex]

editorial 4
Cabrera, un referent

dossier 5
Cabrera, l'orgull de les Balears

18
opinió La política lingüística és una política social

entrevista 20
Bartomeu Llinàs

miscel·lània 30

el semàfor 31
Oficina dels Drets Lingüístics

racó econòmic 32
Ni l'amic invisible

llibres 34
La tardor és una estació deliciosa
per llegir a lloure

art 36
Joana Vasconcelos. El jardí de les ironies

itineraris 40
Una passejada per Cabrera

cinefàgia 48
Els meus problemes amb *Ágora*

Universitat de les
Illes Balears
Servei de Biblioteca i
Documentació

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Desembre de 2009 · Núm. 204

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Josep Melià
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny

Marco Spinazzola

**Maquetació i
fotocomposició**
Ecogràfic

Impressió

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5109742353

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'

[editorial]

Cabrera, un referent

Un dels objectius d'aquesta legislatura política (2007-11) era aconseguir que l'Estat transferís al Govern de les Illes Balears la gestió del parc de Cabrera, així com del seu centre d'interpretació ubicat a la Colònia de Sant Jordi. Un objectiu que feia anys que s'havia convertit en un clàssic de la reivindicació de l'autogovern. Ni tenia, ni té sentit, que les nostres institucions gestionin els espais ambientals més importants de la nostra geografia com el Parc de Llevant, com Mondragó, com la Trapa, com la recent adquisició de Planícia..., i no gestionin Cabrera. Ni tenia, ni té sentit, que el nostre Estatut estableixi que la nostra competència exclusiva en protecció del medi ambient, ecologia i espais naturals protegits i Cabrera estigui en mans del Govern central.

Després d'una negociació llarguíssima, s'ha assolit l'objectiu i des d'EL MIRALL pensam que això s'ha de celebrar perquè és evident que és una passa en autogovern i és una passa que ens permetrà avançar en la valoració i el coneixement dels nostres espais naturals. Quan els mitjans de comunicació sembla que només centren la seva atenció en les notícies negatives, convé, de tant en tant, que el focus també il·lumini les passes en positiu. Passes en positiu en què destaca, en l'àmbit que ara mateix ens ocupa, de manera clara i contundent, l'esmentada compra de la gran finca de Banyalbufar o la transferència sobre Cabrera o tot l'esforç que s'està fent per declarar la serra de Tramuntana reserva de la biosfera.

Cabrera és un lloc d'indubtable valor paisatgístic i territorial. Preservar l'arxipèlag avui en dia està fora de discussió. Cabrera és un actiu turístic gens intranscendent, si bé lògicament amb unes limitacions d'accés i de visita necessàries d'acord amb aquesta preservació. Cabrera també té una història interessant i que ha donat peu a novel·les tan reeixides com la que li va dedicar el gran escriptor andritxol Baltasar Porcel amb el títol *L'emperador o l'ull del vent*.

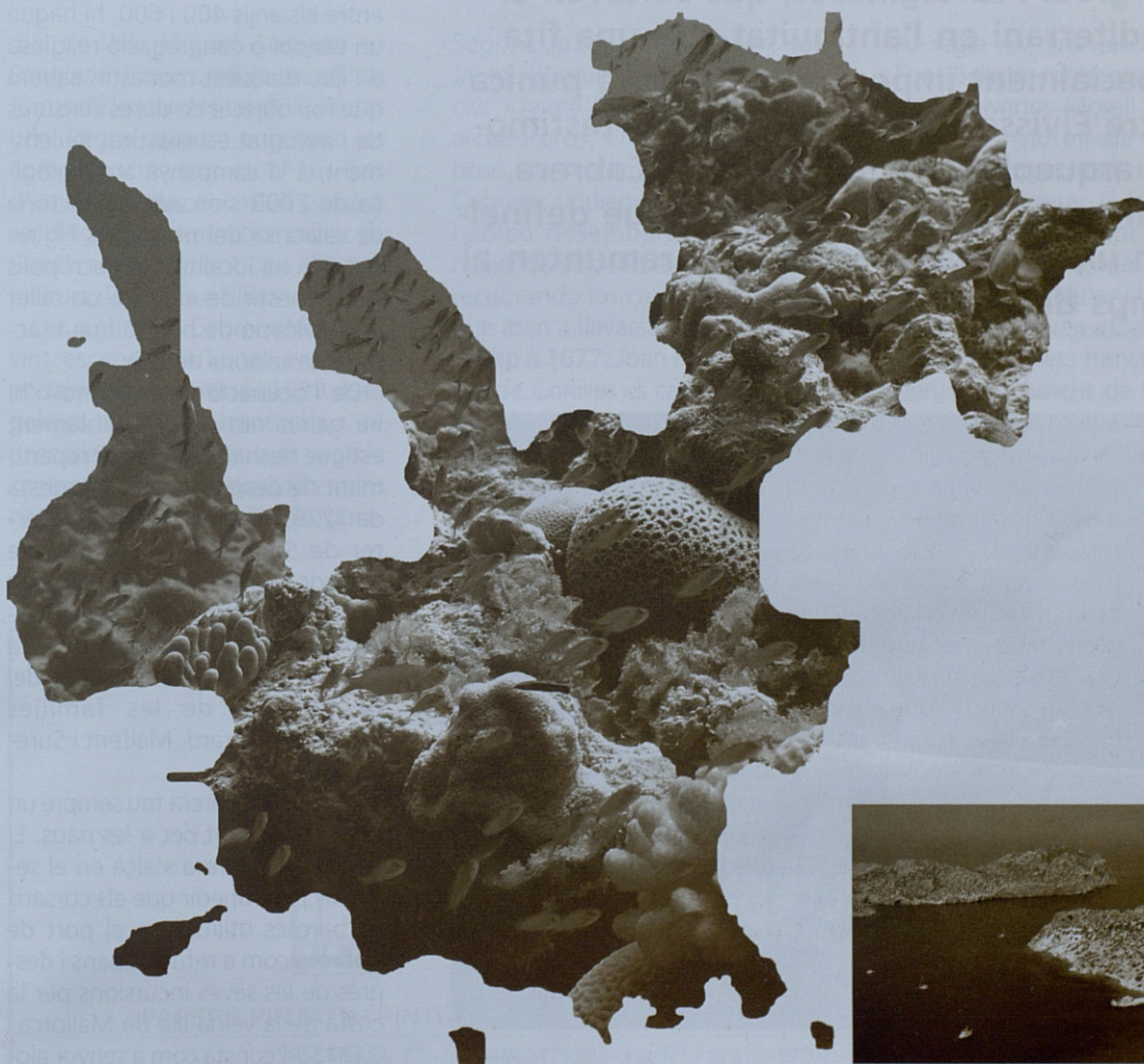
A les Illes Balears, on està tan estesa la pràctica d'allò que s'ha anomenat autoodi, és a dir, el menyspreu d'allò propi i l'enlluernament per allò aliè, ens cal la construcció de referents, de llocs emblemàtics que formin part de la nostra identitat complexa i farcida de contingut. És evident que Cabrera té molts d'elements que l'han feta i la fan candidata a ser o a convertir-se en un d'aquests referents. En aquest sentit, la transferència de la gestió no és més que una oportunitat i una empenta per caminar en aquesta direcció. Que hi ha espais que han passat a formar part una mica de l'ànima col·lectiva d'un poble és cosa sabuda i que passa a tots els països. En el nostre cas, Lluc exemplifica perfectament això que comentam. Lògicament, aquests processos no es poden traslladar i equiparar de forma automàtica. Però cada referent, a la seva manera i dins unes determinades circumstàncies, assumeix el seu rol dins el relat general.

Cabrera ara, encara que pugui semblar una paradoxa, és més a prop perquè la nostra capacitat d'incidència i de generació de valor afegit ha augmentat totalment. Ens toca a partir d'aquí saber bastir un projecte atractiu i potent que realment suposi un increment de la percepció de l'illa com un referent que s'ha protegir, potenciar i estimar.

[dossier]

COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

Cabrera, l'orgull de les Balears

Notes històriques de Cabrera

TEXT I FOTOS: GASPAR VALERO I MARTÍ

Cabrera, sens dubte, fou un punt d'aturada i de recer dels nombrosos vaixells, fenicis, grecs i cartaginesos, que solcaven el Mediterrani en l'antiguitat. Era una fita especialment important en la ruta púnica entre Eivissa i Mallorca. Però, els testimonis arqueològics més antics de Cabrera, com enterraments i ceràmica, que defineixen una ocupació estable, es remunten al temps dels roman

Els fragments de ceràmica més significatius han aparegut en coves com la de l'Olló, la del Teatre i la del Mort. En època paleocristiana, entre els anys 400 i 600, hi hagué un cenobi o congregació religiosa a l'illa; d'aquest monestir, sabem que fou objecte de dures censures de l'autoritat eclesiàstica. Recentment, a la campanya arqueològica de 2003 s'excavà la «factoria de salaons» del pla de ses Figueres. S'hi ha localitzat la necròpolis del monestir de monjos, un taller de fabricació de porpra i una factoria de salaons de peix.

De l'ocupació islàmica, no n'hi ha gaires notícies; possiblement estigué deshabitada. En el repartiment de després de la Conquesta de 1229, l'illa correspongué a Ferrer de Sant Martí, paborde de Tarragona. El 1248, el paborde Arnau, successor de l'anterior, l'establí a Bernat de Claramunt i a Guillem Huguet. Amb el pas del temps, fou de les famílies Saragossa, Berard, Malferit i Sureda-Sanglada.

El port de Cabrera fou sempre un refugi excel·lent per a les naus. El castell de Cabrera s'alçà en el segle XIV per impedir que els corsaris barbarescs utilitzassin el port de Cabrera com a refugi, abans i després de les seves incursions per la costa de la veïna illa de Mallorca.

El 1534 consta com a senyor alo-

El cementiri.

Vista des de sa Platgeta.

dial de l'illa Miquel Anglada –o Sanglada–, que cedí el castell als Jurats de la Universitat de la Ciutat i del Regne, que en tingueren les competències fins al 1716. Des d'aquesta data, el castell passà a ser dirigit pel governador militar de Cabrera, comandant dels efectius militars destinats a l'illa.

Les aigües de Cabrera foren sovint escenari de lluites entre els poders mediterranis. El 1509 dues galeres de corsaris capturaren 22 pescadors, però foren a la vegada capturats pels reforços mallorquins comandats per Francesc Burgues.

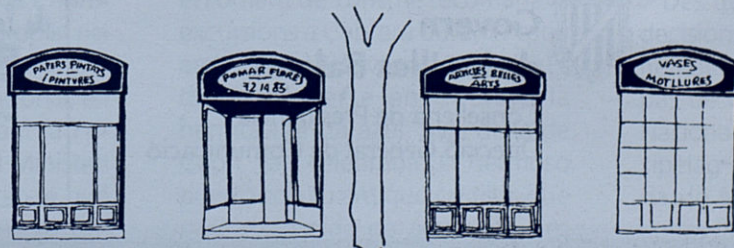
Segons Joaquim M. Bover, fou Jaume Burgues que dirigí l'expedició: «Jaime Burgues, capitán de arcabuceros, en el año de 1509 posó con su compañía a la isla de Cabrera, rindiendo los moros que habían desembarcado en ella, haciéndoles ochenta prisioneros y recobrando los cautivos cristianos que iban a llevarse a Berbería.»

Cap a 1677, Joan Fontirroig i Riera de Conilles es casà amb Joana Sureda-Sanglada Sureda, senyora de l'illa de Cabrera. Per aquest motiu, els Fontirroig foren els successors de la propietat d'aquesta illa.

Al segle XIX, Francesca Fontirroig Font-Belloto contragué matrimoni amb Salvador Morell Esteve; per això, els Morell de la línia de Pastoritx tingueren la propietat de l'illa de Cabrera. El fill d'aquests fou Pere Morell i Font i Roig.

Entre els mesos de maig i juny de l'any 1809, durant la guerra del Francès, arribaren a Cabrera devers 9.000 presoners francesos, procedents bàsicament de l'exèrcit napoleònic derrotat a la batalla de Bailèn. La suprema Junta Central decidí traslladar els presoners a les Balears, malgrat les reticències de

“Encara queden botigues”
Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

ARA TAMBÉ
PREMSA I PAPERERIA

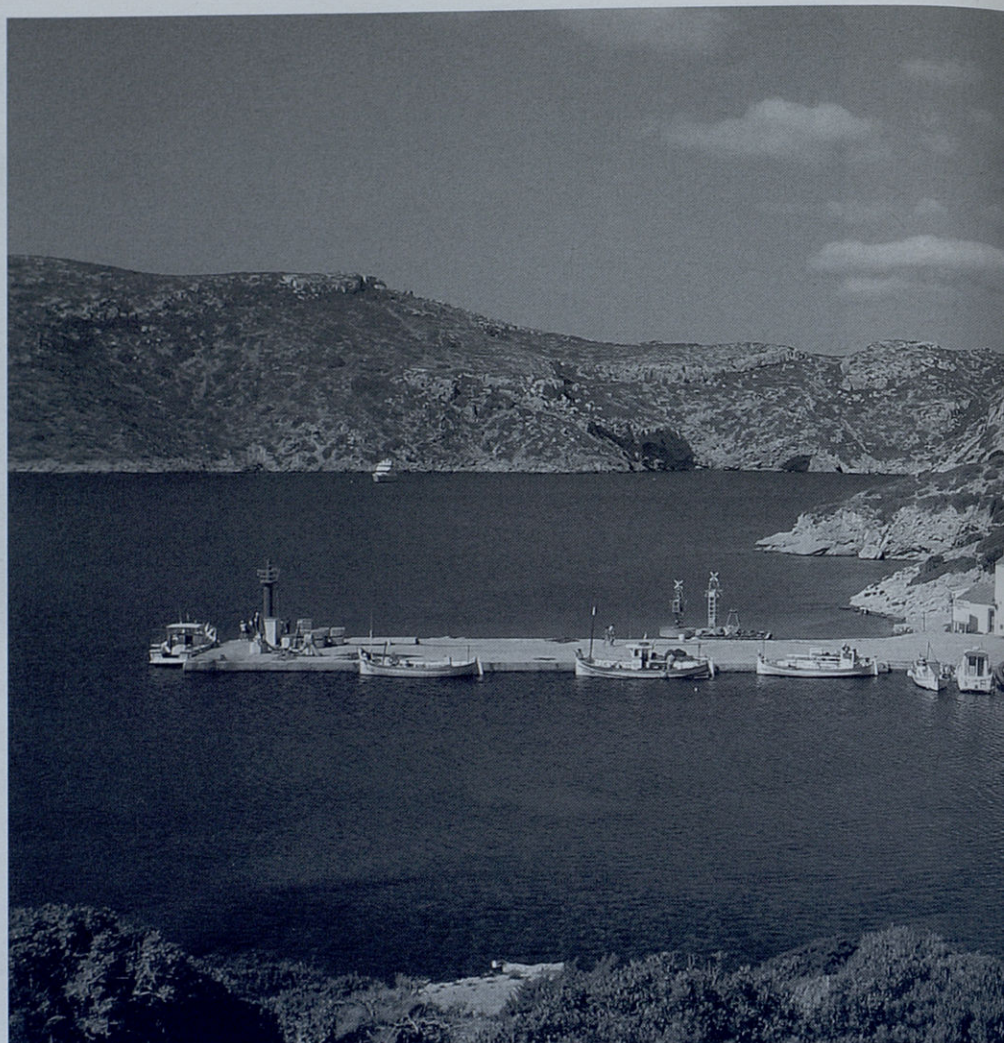
la Junta Superior de Mallorca. Durant cinc anys Cabrera va ser una presó militar, extremadament dura i certament singular per les característiques d'aquest indret, pobre, esquerp i isolat, sense cap casta de condicions de salubritat per a un contingent tan nombrós i indefens. La supervivència fou molt difícil, perquè sovint els aliments no arribaven a temps, i els presoners es varen veure forçats a alimentar-se d'herbes, sargantanes o rates. L'única font d'aigua potable de l'illa fou del tot insuficient, a més d'objecte de disputes i baralles. El maig de 1814 alliberaren els supervivents, que només eren 3.600. Al pla de ses Figueres, s'han pogut excavar diverses barraques de presoners, que en part reocuparen les instal·lacions de l'antiga factoria de salaons.

L'any 1847 recalaren a Cabrera els vaixells de l'esquadra francesa comandada pel príncep de Joinville. Els membres d'aquesta expedició aixecaren el monument dedicat a la memòria dels presoners francesos de 1809-1814. Deu anys més tard, el 1857, es bastí el far de n'Ensiola, segons un projecte de l'enginyer Emili Pou.

Segons l'arxiduc Lluís Salvador, devers l'any 1880 Cabrera tenia 31 habitants i hi havia uns ramats de 400 cabres, 95 ovelles, 40 porcs i 4 muls. Hi havia una explotació agrícola activa, i es conraven els semen-

ters de Cala Ganduf, la Miranda, el comellar des Mal Nom, el comellar de ses Figueres i s'Espalmador.

El 1878 Pere Morell i Font i Roig va donar l'illa a Miquel Humbert i Burguera. El 1891, la propietat de

ELS NOSTRES POBLES

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

**GOVERN
de les ILLES
BALEARS**

www.illesbalears.cat

Vista del port i del castell.

l'illa passà a mans de Jacint Feliu i Ferrà de la Mola, que morí a l'illa el 1903. Aquest propietari pretenqué convertir l'illa en la colònia agrícola Vil·la Cristina. S'hi construïren les cases dels senyors, amb una capella, i s'hi plantaren vinyes i s'hi bastí un celler.

L'illa fou heretada per Sebastià Feliu Pons, darrer senyor de Cabrera. El subarxipèlag fou expropiat pel Govern espanyol l'any 1916, per qüestions de seguretat nacional; en aquella conjuntura, durant la Primera Guerra Mundial, el Ministeri de l'Exèrcit volia assegurar-se que els submarins alemanys no hi farien estada. Durant l'època de propietat del Ministeri de la Guerra, hi hagué a l'illa un petit destacament

militar i hi continuaren els arrendaments a pagesos, que mantenien els tradicionals usos agrícoles, ramaders i d'explotació de bosc.

La popularització de les visites turístiques a Cabrera ja era una realitat durant l'època de la II República. El diari *La Almudaina* de primer de juliol de 1934 deia que el Foment de Turisme recomanava excursions a Cabrera durant l'estiu amb el vaixell de vapor *Atlante*. «Es digna de verse en Cabrera la hermosa gruta azul, rival de la de Capri, tan celebrada. El hermoso puerto con su antiguo castillo, que parece un nido de águilas [...] es una excursión muy económica y hay en el mismo puerto una fonda donde sirven comidas.»

La Guerra Civil suposà la mort del llogater de Cabrera, Damià Sunyer Mascaró, i dels seus dos fills, Joan i Gaspar. El primer d'agost de 1936, la dotació d'un submarí republicà procedent de Maó, que havia arribat a Cabrera per alliberar la tripulació de l'hidroavió del capità Fernando Beneyto, desembarcà al port i detingué els tres membres de la família Sunyer. Més tard, serien afusellats a Menorca. La creu dels Sunyer recorda aquest episodi.

Durant la Segona Guerra Mundial, a més d'un reforç del contingent militar, Cabrera visqué la mort de l'aviador alemany Joannes Bochler, caigut amb el seu aparell en aigües de Cabrera l'1 d'abril de 1944; fou enterrat al petit cementiri de l'illa.

Fins a temps relativament recents, a Cabrera hi havia activitats de contraban; el diari de 24 d'octubre de 1959 recull una notícia sobre la descoberta a Cabrera d'un amagatall il·legal amb cafè, alcohol i whisky: «Tras arduas pesquisas, la guardia civil pudo localizar en Cabrera un importante alijo de contrabando, con 30 sacos de café, 40 cajas de wisky y ginebra y tabaco por valor de 250.000 pesetas.»

En els anys setanta i vuitanta, davant les amenaces d'una reprivatització de l'arxipèlag i una possible urbanització, hi hagué un fort moviment d'opinió pública de suport a la conservació íntegra de l'espai natural de l'arxipèlag de Cabrera. El 12 d'abril de 1991 el Congrés dels Diputats espanyol declarava l'arxipèlag de Cabrera Parc Nacional Marítim i Terrestre.

Des de l'1 de juliol de 2009, les decisions sobre Cabrera ja es prenen des de les Illes Balears, amb el pas de les competències del Parc Nacional Marítim i Terrestre de l'Arxipèlag de Cabrera a la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears.

Gaspar Valero i Martí és historiador.

Cabrera, el parc nacional de les Illes Balears

L'arxipèlag de Cabrera està format per l'illa de Cabrera Gran, que, juntament amb l'illa Conillera i un conjunt de desset illots, sumen poc més de tretze quilòmetres quadrats de superfície emergida. Malgrat que no suposa una extensió àmplia, el seu perfil, extraordinàriament retallat, estén la línia de costa, avui protegida, al llarg de cinquanta-set quilòmetres.

TEXT I FOTOS: JOSÉ ROMERO CASADO

Hi trobam una gamma àmplia de formacions litorals entre les quals destaquen nombroses cales d'arena fina i rossa, alguna platja petita, penya-segats rocosos i nombrosos precipicis, alguns d'altura considerable. El seu paisatge és sens dubte un dels més naturals que podem trobar a la Mediterrània occidental.

Arribar avui amb embarcació a l'arxipèlag és una sensació difícil d'explicar, perquè suposa una espècie de tornada al passat de les nostres illes, a unes costes amb una abundància de vida apreciable fins per al més profà observador.

La vegetació de l'arxipèlag de Cabrera està d'acord amb la seva situació geogràfica. Hi ha una precipitació anual al voltant dels 330 mm i una temperatura mitjana de 18,5 °C.

A pesar d'aquest condicionant climatològic, la flora de Cabrera, a banda de la riquesa que suposa

tenir diversos endemismes de les Balears i fins i tot un parc nacional, compleix intensament la comesa de ser representativa per a la Xarxa de Parcs Nacionals, ja que en total alberga més de 450 espècies de flora vascular, la qual cosa suposa estar representades dins un espai protegit quasi el 25% de les espècies de la flora de les Balears en una àrea que a penes suposa l'1% del territori de la comunitat autònoma.

La fauna vertebrada és més aviat escassa, com correspon a la grandària de les illes, on, com a norma general, l'escassetat de territori limita el fet que hi hagi nínxols ecològics disponibles. Destaquen especialment les poblacions de sargantana balear (*Podarcis lilfordi*), pel fet que hi ha 10 subespècies diferents distribuïdes en altres tants illots, com a resultat del període d'aïllament patit en els darrers 12.000 anys a conseqüèn-

cia de la pujada del nivell del mar. Quant als mamífers, la quantitat és igualment escassa. Hi trobam l'erigó clar, la geneta, la rata, el ratolí i el conill, tots introduïts, a més de tres espècies de ratapinyades autòctones.

L'avifauna és molt més rica i espectacular. Unes 24 espècies nidifiquen a l'arxipèlag, entre les quals sobresurten les colònies d'aus marines, amb una representació important de cada una de les espècies que nidifiquen a les costes de la Mediterrània espanyola. Hi podem trobar unes quantes colònies de gavines roges, acompanyades generalment per gavines camagrogues; hi ha també corbs marins, nonetes, virots grossos i virots petits.

A banda de les espècies nidificants, l'interès de l'avifauna de Cabrera s'accentua durant l'època de migració, al llarg de la qual milers d'exemplars utilitzen

Centre de Ses Salines.

l'arxipèlag com a zona de pas i descans, fet que revela la importància que té en les rutes migratòries, superior a la d'altres illes de la Mediterrània de grandària semblant.

Però si la riquesa natural que alberga el paisatge de Cabrera és espectacular per als visitants que s'hi aproximem navegant per la costa, encara ho és molt més per als que

s'introdueixen en les seves profunditats.

Les aigües del parc nacional, que integren el 85% de la seva superfície, són sens dubte un altre atractiu singular. La transparència excepcional que presenten permet una visibilitat fora del que és normal. Aquesta transparència implica, això no obstant, una pobresa de nutrients en l'aigua que fa que aques-

tes siguin poc productives i que els nutrients disponibles en la cadena tròfica siguin escassos. Aquesta característica, semblant a la majoria de les aigües de la Mediterrània, condiciona el tipus de vida que hi ha al seu interior i fa que hi hagi moltes espècies de creixement lent i de caràcter longeu que aprofiten curosament el poc aliment disponible.

Cream espais per conivire

Roldan
Cream espais per conivire

971 763 666 · www.rolan.es

Alliberament d'una tortuga.

La riquesa del fons marí de Cabrera.

La cova Blava.

Entre les comunitats més importants, hi ha les praderies de posidònia, el coral·ligen, els fons de *maërl*, els penya-segats submarins, les coves i les comunitats mesolitorals i supralitorals, totes en un estat de conservació excel·lent.

Completen la llista de fauna marina present a l'arxipèlag alguns quelonis, la tortuga careta i ceta-

cis, entre els quals destaca sobretot el dofí mular i ocasionalment el catxalot (caps d'olla).

Des del 29 d'abril de 1991, l'arxipèlag de Cabrera és parc nacional.

Des del 29 de juny de 2009, les competències en matèria de conservació de la naturalesa al parc nacional han estat traspassades a la Comunitat Autònoma de les Illes

Balears, com a conseqüència de l'aplicació de diferents sentències del Tribunal Constitucional que es varen traduir finalment en la Llei 5/2007, de 3 d'abril, de la Xarxa de Parcs Nacionals, en la qual s'atribueix a les comunitats autònomes la gestió i l'organització dels parcs nacionals inclosos en els seus territoris.

L'afecció del territori del parc nacional continua estant adscrita al Ministeri de Defensa.

La integració en la Xarxa de Parcs Nacionals de l'Estat, una vegada desaparegut l'antic Institut Nacional per a la Conservació de la Naturalesa (ICONA), ha suposat durant aquests darrers anys un impuls definitiu en la gestió d'aquest valuós espai protegit i l'assoliment de bona part dels objectius marcats en el Pla rector d'ús i gestió del parc nacional.

La pesca artesanal, practicada pels professionals que tradicionalment han viscut de la riquesa de les aigües d'aquest arxipèlag, està regulada segons el Pla sectorial corresponent.

L'impuls que les entitats científiques varen donar a la creació i sobretot al coneixement dels valors naturals del parc nacional continua avui dia, i Cabrera es manté com un autèntic laboratori natural en què científics nacionals i estrangers aporten coneixements sobre la dinàmica i el funcionament dels ecosistemes insulars.

Durant l'any 2008, i després d'uns quants anys d'implantació del sistema de gestió ambiental (SGA), el parc nacional té el certificat de qualitat ambiental UNE-EN ISO 14001/2004 (GA-2008/0613), mitjançant AENOR (Associació Espanyola de Normalització), empresa de normalització acreditada per l'ENAC (Empresa Nacional d'Acreditació), certificat que ha estat ratificat per l'IQNET (International Certification Network).

El Parc Nacional Marítim i Terres-

Badia de Cabrera.

tre de Cabrera és l'únic espai protegit de les Balears que disposa d'un sistema de gestió ambiental (SGA) i d'un certificat ambiental acreditat, la qual cosa indica fins a quin punt la gestió del parc nacional està compromesa amb la conservació de l'entorn i la màxima qualitat ambiental en el desenvolupament de la seva activitat.

A tall de resum, podem congratular-nos que la protecció de Cabrera com a parc nacional ha servit per garantir la conservació d'un dels ecosistemes més escassos a la nostra geografia: les illes mediterrànies, amb la seva riquesa animal i vegetal, les seves tradicions i persones i les seves antigues llegendes.

Des de la nova situació competencial, la gestió del parc nacional ha de continuar essent la que ha estat

fins ara, amb la implantació dels aspectes necessaris per aconseguir plenament els objectius marcats de conservació, però potenciant així mateix els que estan relacionats amb la difusió del coneixement de l'únic parc nacional de les Balears entre la població, és a dir, l'ús públic.

És obligació de l'Administració gestora augmentar encara més si és possible les possibilitats de conèixer aquest entorn privilegiat fomentant programes de participació, divulgació, aules de la naturalesa, etc. entre la població en general (residents, visitants, turistes) i l'escolar en particular.

Des de l'1 de juliol de 2008 està en funcionament el Centre de Visitants de ses Salines, centre d'interpretació del parc nacional que representa fidelment la naturalesa de

Cabrera mitjançant la recreació audiovisual i la representació en viu de les espècies animals i vegetals més significatives de l'arxipèlag.

Aquesta infraestructura s'ha de convertir en el centre neuràlgic de divulgació del parc nacional, però no tan sols això, sinó que també ha de ser centre multidisciplinari de la naturalesa, centre d'estudis i convencions, aula de la naturalesa, etc.

Hem de mostrar el nostre orgull de poder disposar d'un espai tan emblemàtic i representatiu com Cabrera, i al mateix temps conèixer-la més de prop, primer submergint-nos-hi virtualment al centre de ses Salines, i després visitant-la per amarar-nos de ple de la seva naturalesa agresta, del seu riquíssim passat històric, de les seves mil i una llegendes, de la seva gent, de la vida al cap i a la fi.

Seria imperdonable que haguéssim de contar a les nostres generacions futures com era Cabrera, que haguéssim de tornar a passar per conèixer el darrer vell marí en fotos de la seva captura. Hauríem de poder gaudir dels vells marins jugant entre els illots, dels salts dels dofins, dels vols acrobàtics del falcó marí i de veure emergir una tortuga careta de les profunditats.

José Romero Casado és director adjunt del Parc Nacional Marítim i Terrestre de Cabrera.

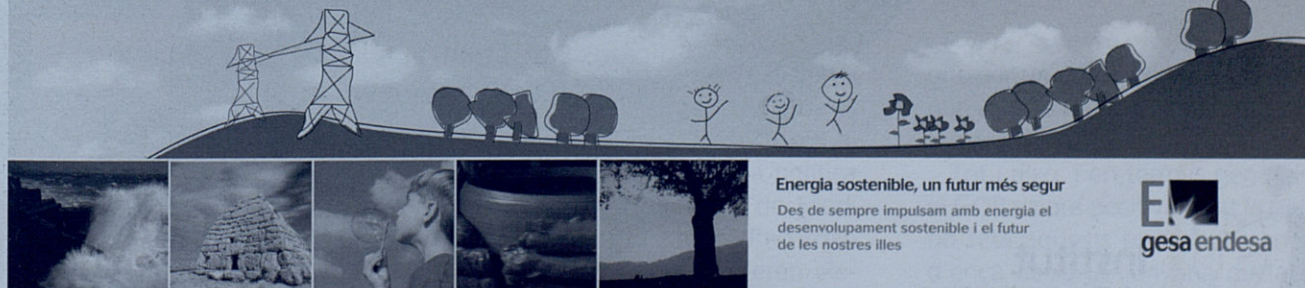
Més de 150 anys cuidant el nostre futur

Sostenibilitat

força

arrels

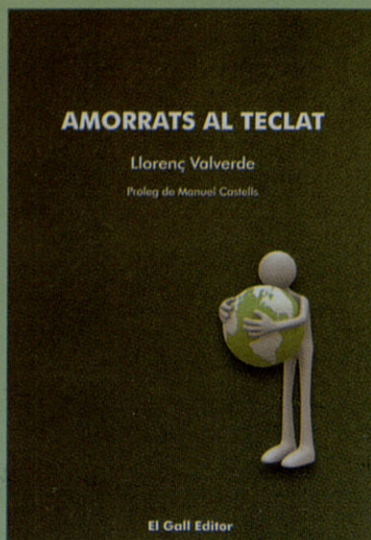
futur

Energia sostenible, un futur més segur

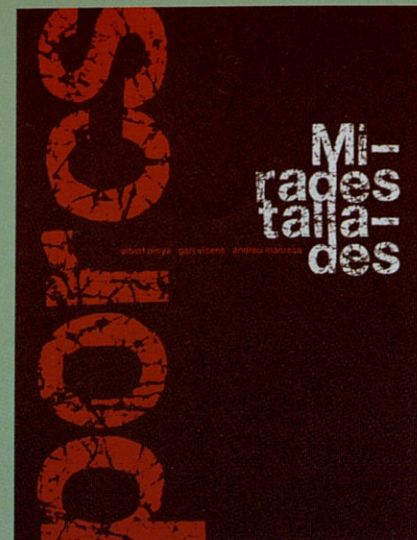
Des de sempre impulsam amb energia el desenvolupament sostenible i el futur de les nostres illes

E
gesa endesa

Amorrat al Teclat
Llorenç Valverde
Pròleg de Manuel Castells
Els Feters, 13

Institut d'Estudis Baleàrics
El Gall Editor

PORCS Mirades Tallades
Andreu Maresa (textos)
Albert Pinya (il·lustracions)
Gori Vicens (fotografies)

Edita Institut d'Estudis Baleàrics
i DP Dpalma

**Romanç d'Evast
e Blanquerna**

Ramon Llull
Edició crítica d'Albert Soler
i Joan Santanach

Nova Edició de les Obres
de Ramon Llull, VIII
Patronat Ramon Llull

L'Exili Balear a Mèxic
Artur Parrón Guasch
Col·lecció Menjaments, 83

Edicions Documenta Balear
Institut d'Estudis Baleàrics

**Institut
d'Estudis Baleàrics**

www.iebalearics.org / info@iebalearics.org

Reflexions entorn de Cabrera

TEXT I FOTOS: XAVIER MAS

Una part important dels abocaments d'enderrocs s'ha produït a l'esplanada de davant les cases de la guàrdia civil.

La situació actual del Parc Nacional Marítim i Terrestre de l'Arxipèlag de Cabrera està marcada per la transferència de competències que es va dur a terme l'estiu passat. Per una resolució del TSJE de 2004, el Ministeri de Medi Ambient de l'Estat espanyol estava obligat a transferir la gestió dels històrics parcs nacionals als diferents governs autonòmics que hi estaven implicats territorialment.

De tot d'una, aquesta sentència va crear un cert malestar entre les grans organitzacions ecologistes de l'Estat espanyol. El GOB va mostrar la seva preocupació per la futura gestió autonòmica. Però, en principi, trobam lògic i positiu que

sigui l'Administració més propera la que gestioni el parc. Tot i que és cert que hi veim certs riscos si recordam l'exemple de la política que va fer l'exministre de Medi Ambient Jaume Matas. Recordau que els parcs nacionals eren ele-

gits per un comitè científic estatal que valorava les diferents representacions de biomes de l'Estat.

Tot i això, i en termes generals, el GOB valora positivament la gestió feta aquests primers 18 anys, d'ençà de la ja llunyana declara-

ció, un 18 d'abril de 1991. En allò que creim que s'ha fet més bona feina és en els objectius establerts en matèria de conservació i regulació de la flora i fauna endèmica i de l'exòtica o al·lòctona, tant pel que fa a la biodiversitat terrestre i marina com a la gestió dels amarraments per als visitants.

La gestió actual del parc es basa en el Pla rector d'ús i gestió (PRUG), aprovat l'1 de juliol de 2006, que comprèn el període d'execució de 2006 a 2012. Aquest és el principal instrument de gestió del parc. Com cal suposar, aquest PRUG també preveu la normativa ja vigent en temes de conservació d'espais naturals i de flora i fauna, tant de la legislació espanyola com de l'europea.

Ara bé, l'òrgan de participació del parc creim que no funciona. A dia d'avui fa més dos anys que la taula de negociació habitual, el Patronat, no s'ha reunit, i és en aquest òrgan en què els diferents agents socials implicats en el parc tenen veu i vot.

D'altra banda, i sobretot des l'any 2000, hi ha hagut altres plans que han marcat l'activitat i la gestió del parc. És el cas del Pla Estrella aprovat per Jaume Matas en la seva època de ministre de Medi Ambient (1999-2003). Un pla amb un pressupost milionari i en el qual es va prioritzar posar en marxa la remodelació de tots els edificis que

El Pla Estrella ideat per l'exministre de Medi Ambient Jaume Matas també ha duit la destrucció del territori a Cabrera. A la imatge, una màquina es menja part de la muntanya de darrere el port per fer-hi un edifici nou.

hi havia a l'arxipèlag, la compra d'uns solars a la Colònia de Sant Jordi per fer-hi un centre de visitants i la construcció d'un gran parc fotovoltaic a Cabrera Gran. Com es pot veure, un súper pla d'obres amb el qual estam totalment desconformes. Convé recordar que el parc fotovoltaic, que va ser inaugurat i que va rebre premis i distincions, mai no ha funcionat. Avui dia, bona part de les instal·lacions elèctriques funcionen amb grans generadors de gasoil, i cada mes se'n consumeixen al parc milers de litres. Això és

una gran contradicció amb el que diu el PRUG: «El Parc ha de funcionar en un noranta per cent amb energies renovables.»

El canvi de color polític a l'Estat espanyol no es va notar: la mateixa ambició –fer obres pertot– va ser la tònica general.

Per si no n'hi hagués a bastament, amb l'excusa de la crisi econòmica l'Estat espanyol a final del 2008 s'inventava el Pla E per combatre l'atur, i ho feia donant subvencions en matèria d'obra civil pública als municipis. Així, també els parcs

EL MIRALL
amb el suport de

Consell de Mallorca

ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

L'abocament i l'enterrament d'enderrocs dins el parc foren denunciats per la nostra entitat el 2007 davant l'Organisme Autònom de Parcs Nacionals.

nacionals han conegut les obres del Pla E. En els cas de Cabrera, fins a 30 treballadors hi han estat incorporats pel Pla E i subcontractats per TRAGSA.

La conseqüència d'aquests dos plans és evident. La sensació que té una persona en visitar el parc és que hi ha obres arreu. Això genera enderrocs, residus perillosos, renou, pols i molt de trànsit de vehicles i maquinària pesant.

Lligades al Pla Estrella, hi hagué les darreres denúncies presentades per la nostra entitat. Concretament,

el 2007 denunciàvem davant l'Organisme Autònom de Parcs Nacionals (l'entitat responsable de la planificació i coordinació de tots els parcs nacionals) l'abocament i l'enterrament d'enderrocs al parc, un delicte molt greu segons el PRUG vigent.

Altres temes en els quals discrepam respecte de la versió oficial del parc és el de la mobilitat. A Cabrera la mobilitat de bona part dels treballadors es basa en l'ús exclusiu de vehicles (4x4 i camions), i trobam que s'hauria de reduir dràsticament. S'ha d'apostar per-

què la població resident a l'illa vagi a peu o en bicicleta. I, en tot cas, en els casos necessaris i justificats, s'han d'emprar els automòbils, ja que de retruc s'ha constatat que certes pistes que estaven destinades a desaparèixer per la recolonització de la vegetació ara són utilitzades per personal del parc sense un motiu justificat.

Les demandes que feim amb vista al futur i per tant als nous gestors, al conseller Miquel Àngel Grimalt (UM) de la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears, és que no faci cap passa enrere respecte a les millores aconseguides fins ara; que no cedeixi a les possibles pressions de determinats col·lectius locals interessats a incrementar el nombre màxim de visitants per dia, les zones de busseig o les captures dels pescadors professionals; que solucioni els problemes de vigilància que pateix el parc, sobretot per cobrir les hores fosques del dia quan hi apareixen els furtius, i que es reiniciï urgentment el servei de guies i visites guiades al parc. Finalment, tenim moltes reticències respecte al centre d'interpretació, el veim un mort mal d'arrossegat i que sens dubte condicionarà la gestió futura del parc.

Xavier Mas és membre de la Junta Directiva del GOB-Mallorca.

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

[opinió]

TOMEU MARTÍ I FLORIT

La política lingüística és una política social

Des de fa anys, al nostre país, s'ha considerat la política lingüística com una política cultural, i ho és. Però no tan sols és una política cultural. També és (i cada vegada més) una política social.

Les entitats cíviques que treballen en favor de la plena normalització de la llengua catalana a les Illes Balears des de fa anys han assumit aquesta reflexió, i han demanat, en diverses ocasions, que les direccions generals de política lingüística depenguin directament de les presidències de les institucions.

Independentment d'on se situïn les persones encarregades de dissenyar i executar les polítiques lingüístiques, allò que tenc absolutament claríssim és que les nostres institucions han d'assumir la plena recuperació lingüística com allò que és: una política constituent del nostre sistema autonòmic. Dit d'una altra manera, una de les raons que justifiquen l'existència de les nos-

tres institucions autonòmiques és la necessitat de treballar per recuperar la llengua catalana. Perquè convé no oblidar-ho, si la situació de la llengua catalana avui no és la de plenitud que li correspon és perquè l'Estat espanyol durant molts d'anys ha invertit moltíssims recursos (l'equivalent a milers de milions d'euros) a intentar exterminar-la. El franquisme només va ser la penúltima etapa d'aquesta cursa macabra contra el català.

I és clar, ara ve la pregunta: som un poble que, de veres, vol recuperar totalment la seva llengua? Si és així, cap problema. No hi ha res impossible, com ho demostren diversos casos de recuperació de la llengua en diversos punts del món.

Permeteu-me que il·lustri això que acab de dir amb un exemple simple i al mateix temps, si voleu, extrem. Si tota la gent que arriba a les Balears rebés, des de bon principi, abans d'incorporar-se al mercat laboral, unes classes de català remunerades, us pareix que quedaria qualcú sense aprendre la nostra llengua?

Ara bé, per recuperar, per retornar a la normalitat, la nostra llengua, cal esmerçar-hi molts d'esforços. No sé si tants com els que han estat necessaris per arraconar la llengua de molts dels àmbits públics en què havia estat hegemònica, però sí que cal invertir-hi els doblers i recursos que siguin necessaris. I escric «invertir» perquè apostar per la normalització lingüística és la millor inversió de futur per a una terra com la nostra que no ha deixat de rebre gent provinent d'altres terres en les darreres quatre dècades.

Permeteu-me un altre càlcul molt simple: si cada any arriben X nousvinguts a les Balears i només tenen ocasió d'accedir a la nostra llengua X-Y, és evident que cada any es crea una bossa de gent no integrada plenament, i, per tant, amb més risc d'exclusió social. És evident, doncs, que una bona política preventiva de futurs conflictes socials és la que aposta clarament, sense embuts, sense dubtes, sense complexos, per la plena integració de tots els immigrants.

El primer efecte que ha tingut el fet que les institucions públiques facin un discurs favorable a la recuperació de la llengua catalana ha estat que s'ha posat en relleu que hi ha, ara per ara, més demanda que oferta de cursos o tallers de llengua catalana. Personalment, sempre he pensat que, com a poble, no ens podem permetre que ni una sola persona que vulgui accedir a un recurs per aprendre ca-

talà es quedi sense aquest recurs.

Si volem apostar de veres per la plena recuperació de la nostra llengua i per la plena integració de tots els nousvinguts, no hem de regatejar ni esforços ni recursos. Invertir en integració lingüística és invertir en futur, és invertir en capacitat de tota la ciutadania per accedir a llocs de feina i a espais de socialització. Invertir en la nostra llengua és invertir en el benestar col·lectiu del futur. No invertir-hi ara és assumir uns riscos irresponsables i unes despeses futures molt més grans.

Ara, en moments de crisi econòmica, és el millor moment per fer-ho. En una època en què molta gent, dissortadament, disposa de més temps lliure, és el moment d'apostar per universalitzar els recursos a disposició de la gent que els vulgui aprofitar.

Invertir en la nostra llengua és invertir en un futur més pròsper.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
 Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
 Fax 971 75 52 38
 A/e: iom@iom.es

[entrevista a...]

Bartomeu Llinàs

TEXT: ESTHER BALAGUER

Nascut a Esporles el 18 d'abril 1952, Bartomeu Llinàs és el conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears. Fa més de trenta anys que treballa en el món educatiu, tant sobre el terreny com a l'Administració.

Diplomat en Ciències Socials i en Educació Física i llicenciat en Filosofia i Lletres, Bartomeu Llinàs ha estat mestre d'escola, professor de l'educació secundària de geografia i història i inspector d'Educació.

Gran coneixedor del sector educatiu, a més de fer feina com a professor i director de centres educatius, ha ocupat els càrrecs de coordinador provincial d'Educació Compensatòria i d'Educació d'Adults; conseller assessor de la Direcció Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència a les balears, i cap de la Unitat de Programes Educatius, de la qual va arribar a ser el director. A banda de la seva destacada trajectòria professional, és autor i coautor de diversos llibres i articles en els camps de l'educació i les ciències socials.

Mestre d'escola, inspector, director del col·legi Es Rafal Nou, director provincial del Ministeri d'Educació i Ciència...; pel que es veu, la vostra dilatada experiència en el món de l'educació va ser clau per ser triat com a nou conseller.

És aquesta una garantia per entendre la situació del sector?

La meua arribada a aquesta conselleria va ser fruit d'un encàrrec personal del president del Govern, Francesc Antich, amb l'objectiu de donar un nou impuls a les tasques que ja s'hi desenvolupaven. És evident que com més gran és el coneixement que es té d'una determinada realitat més capacitat es té de trobar els elements de judici per analitzar-la i prendre les decisions oportunes, i això serveix tant per a la Conselleria d'Educació com per a qualsevol altre àmbit. En tot cas, crec que l'únic que en realitat pot garantir un bon enteniment amb el món educatiu

(respectant les diferències que legítimament s'hi puguin produir) és mantenir una actitud oberta i un clima de diàleg permanents. Aquest és almanco el meu desig, i així ho he manifestat als diferents directors de centres amb els quals m'he reunit, perquè tenc clar que sense el concurs i la complicitat dels centres i del professorat serà impossible dur a terme cap actuació.

Quines són les línies prioritàries d'actuació que us heu marcat per al que queda de legislatura?

Com és sabut, l'educació és un eix clau per al desenvolupament de qualsevol societat. Es tracta d'un sector estratègic de gran complexitat. Som

conscients dels problemes endèmics que arrossega el sector educatiu i cultural de la nostra terra; per això, volem refermar el nostre compromís d'invertir tots els esforços necessaris per millorar aquest sector. En aquest sentit, la nostra conselleria treballarà fonamentalment en les línies d'actuació següents: adequar l'oferta i les infraestructures educatives a la realitat social de les Illes Balears, reforçar l'oferta educativa de primera infància –és a dir, de 0 a 3 anys–, modernitzar l'educació amb la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació, reduir les taxes actuals d'abandonament i de fracàs escolar, millorar la convi-

vència dins els centres, impulsar la formació professional, potenciar els ensenyaments universitaris i continuar amb la projecció i la promoció de la cultura de les Illes Balears.

Parlant precisament de fracàs escolar, quina explicació hi donau? I quin paper hi tenen els equips de mestres i els pares i mares?

Allò que coneixem com a fracàs escolar no és un fenomen unívoc i, per tant, no és atribuïble exclusivament a una única causa. És un fenomen de molta complexitat en el qual intervenen les famílies, les condicions d'habitatge, les capacitats individuals, la ràtio, les carac-

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

MÚSICA, PEL·LÍCULES
I JOCS D'ORDINADOR
EN CATALÀ

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat
www.quartcreixent.cat

Arts
XISCO
Gràfiques

carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

terístiques de l'alumnat del centre, etc. Com ja he dit en altres ocasions, quan parlem de fracàs escolar no parlem només del fracàs dels alumnes, fracassa l'Administració, l'alumnat, el professorat, els pares i mares, en definitiva, fracassa tota la societat.

Aleshores, com es pot gestionar un fracàs d'aquestes característiques? Quina funció hi tenen els diferents actors (pares i mares, professorat, Administració)?

És evident que per escometre un repte d'aquestes dimensions serà imprescindible tenir el compromís de tots els actors implicats. No tan sols pares i mares, professorat i Administració, també l'alumnat, els sindicats, les associacions, els partits polítics i les patronals; i això suposarà posar l'èmfasi en les coincidències i no tant en les diferències particulars de criteri que pugui tenir cada sector. Al cap i a la fi, els diagnòstics estan fets, sabem on i com falla el sistema, el que

cal ara és treballar més profundament les causes i aplicar-hi possibles solucions. Caldrà, per exemple, pensar en un pla que prevegi i atorgui un tracte flexible als diferents centres segons les seves característiques i necessitats, atès que les problemàtiques i les dinàmiques educatives no són les mateixes a tots els indrets geogràfics.

D'altra banda, vull recordar que aquesta conselleria, amb la implicació de quatre direccions generals, té ja en funciona-

ment tot un seguit de programes i actuacions destinats precisament a assolir l'èxit escolar, que, atès el seu bon rendiment, es mantindran el 2010. Es tracta del Pla d'acció per impulsar les competències bàsiques, el Pla de suport a la lectoescriptura, el programa «Recupera't a l'estiu», els programes PRA i PROA, el Pla d'acollida, integració i reforç educatiu, els programes PISE i ALTER, o els programes de qualificació professional inicial, entre d'altres.

**nou
vent**

www.bitel.es/nouvent
nouvent@bitel.es
Villalonga, 45 - 07013 - Palma
Tel. 971 287 100 - 971 287 461
Fax 971 454 298

**retractilat de catàlegs i revistes
mailings en general
gestió d'enviaments
franqueig de correspondència
manipulació
bases de dades
serveis especials**

Vol dir això que l'any 2010 serà l'any de l'esperat «pacte per a l'educació»?

Efectivament, la meua intenció, i esper que el meu encert, és posar en marxa l'any que comen-

ça els contactes inicials i les bases per arribar a aquest pacte. Com sabeu, ja hi havia un tre-

ball fet des de la Conselleria, de la mateixa manera que hi ha un projecte iniciat pel Ministeri. Independentment de les intencions del Ministeri, el nostre propòsit a les Illes Balears és arribar a un gran pacte, que consideram imprescindible per abordar qüestions cabdals com ara el fracàs escolar o el repte que representa el percentatge d'alumnat nouvingut a les nostres aules.

Heu dit que un dels objectius fixats és pal·liar el dèficit d'infraestructures que pateixen les Illes Balears. Aquesta és una reivindicació històrica. Avui dia, encara falten places a la nostra comunitat?

Sortim a l'exterior

Línies d'ajuda de l'Institut Ramon Llull per a la promoció exterior de la llengua i cultura catalanes.

Consulta la web www.llull.cat

LLULL institut
ramon llull

Institut Ramon Llull,
c/ Protectora nº 10, local 11. Palma. Tel. 971 729 667

Innovació pedagògica

Promoció de la literatura catalana

Traducció d'obres en català

Residències de traductors

Desplaçaments d'artistes

Desplaçaments d'escriptors

Certificats de català

Campus Lingüístic

Ensenyament de català a l'exterior

Beques per a estudiants

L'únic que en realitat pot garantir un bon enteniment amb el món educatiu és mantenir una actitud oberta i un clima de diàleg permanents.

El que volem aconseguir és adequar al màxim tant l'oferta com les infraestructures educatives a la realitat social que es viu actualment a les Illes Balears. En aquest sentit, s'han fet

actuacions molt positives. Amb el Pla d'infraestructures s'ha emprès el camí per millorar el sistema educatiu amb la previsió d'un avanç en la dotació de nous centres, sobretot de primària, i en

la reforma de part dels que ja hi ha. Així es faran a Mallorca 9 infraestructures noves: CEIP Santa Margalida, IES Son Ferriol, Centre Específic d'FP, CEIP Sineu, IES Santa Maria, IES Marratxí, IES Son Fangos (2a fase), CEIP Femu i l'edifici de Ciències de la Salut de la UIB. També se'n reformaran 10: CEIP S'Albufera, IES

Santa Margalida, IES Baltasar Porcel, Escola Nàutica Pesquera, CEIP Na Penyal, IES Berenguer d'Anoia, IES Pau Casanovas, CEIP Simó Ballester, IES Medina Mayurqa i IES Ramon Llull.

A Menorca es farà el nou conservatori de Maó i es reformaran l'IES Pasqual Calbó i l'IES Joan Ramis i Ramis.

boñia moll, 8a baixos · 07003 · palma · 971 723 819 · 649 670 163 · ecografic@telefonica.net

ecogràfic
disseny

Blanca Dona, IES Isidor Macabich, CEIP Can Cantó, CEIP Santa Gertrudis i IES Marc Ferrer.

gica dels centres educatius de les Balears. A grans trets, com teniu previst desenvolupar aquest pla de modernització educativa?

Pel que fa a Eivissa i Formentera, es faran 5 infraestructures: CEIP Es Pratet, CEIP Sant Antoni,

CEIP a Formentera, CEIP Es Vedrà (2a fase) i CEIP Poeta Villangómez, i se'n reformaran 5 més: IES

Sabem que un total de 27 milions d'euros provinents del Govern central es destinaran a la modernització tecnolò-

Són doblers disponible a banda del pressupost de la Conselleria, gràcies a

Graella de la programació

	dilluns	dimarts	dimecres	dijous	divendres	dissabte
11 h - 14 h	Tenim La Fórmula	Tenim La Fórmula	Tenim La Fórmula	Tenim La Fórmula	Tenim La Fórmula	
11 h - 12 h						La Biblioteca del Golea
12 h - 13 h						Barà Rock
13 h - 14 h						Tronc de Sons
14 h - 15 h	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca
15 h - 17 h	Fórmula Sis	Fórmula Sis	Fórmula Sis	Fórmula Sis	Fórmula Sis	
17 h - 18 h						Rock'n' llengua
16 h - 17 h						Som Músiques Xpress
17 h - 18 h	We are the Champions!!!	El Club del Country	Es Palangre	Rock'n' llengua	Ruta 66	Música en Joc
18 h - 19 h	Tal com Som	Tal com Som	Tal com Som	Tal com Som	Tal com Som	
18 h - 19 h						
19 h - 20 h	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Informatiu Ona Mallorca	Ovella Negra Rock
19 h - 21 h						
20 h - 21 h	Kosmos	Jazz-tà	Latitud Musical	Murmuri	Som Músiques	
21 h - 22 h	Immersió		La Tribu dels Indígenes	Latitud 39		
21 h - 00 h		Paranoia Metal Show				Musicandó
21 h - 23 h					Kalimetal	
22 h - 23 h				El Rastre del Vent		Volta al dial
22 h - 00 h	80's Factory		Trilogy Rock			
23 h - 00 h				Interlaken PRD	In-Session	In-Session

I la resta del dia, la millor música i informatius cada hora

www.sisradio.cat

Pròximament a Ràdio Porreres! (107.3FM)

les inversions estatutàries, per fer arribar les tecnologies de la informació i la comunicació als centres. Ja hem iniciat aquest pla amb una sèrie de mesures que durà a terme la Direcció General d'Universitat i Modernització Educativa. D'una banda, posarem en funcionament el programa Escola 2.0, del Govern central, i de l'altra, desenvoluparem el pla de les TIC als centres educatius amb un pla de formació, amb un pla d'instal·lacions i connectivitat, amb la dotació dels centres de pissarres digitals i ordinadors per al professorat dins l'aula i d'ordinadors per a l'alumnat i amb la creació d'un portal educatiu. En definitiva, oferirem als centres eines i continguts educatius que facilitin que

el professorat i l'alumnat facin un ús habitual de les tecnologies de la informació com a eines d'ensenyament i aprenentatge.

Com heu comentat al Parlament, els pressuposts d'enguany són uns «pressuposts ajustats a les estrictes necessitats actuals», però en què es veurà reflectit aquest retall?

Principalment, en la despesa corrent. No desapareixerà cap dels programes que s'estan aplicant, però sí que en davallarà la intensitat. L'esforç pressupostari per a l'any 2010 que s'ha fet en educació és important, el que s'ha pressupostat suposa un total de 822.106.223 euros, que, si bé representa una davallada del

3,29% respecte al 2009, comparat amb l'any 2008 encara representa un augment del 2,52%. De totes maneres, a banda d'aquesta quantitat, disposam de 25 milions d'euros més per a infraestructures mitjançant cessió de crèdit, la qual cosa vol dir que el pressupost global de la Conselleria per al 2010 es manté pràcticament igual que en l'exercici anterior. En els moments de crisi en què ens trobam, l'educació és, com ja he manifestat, un eix estratègic del Govern de les Illes Balears. Tenc la convicció que quan parlem d'Educació la inversió mai no es pot entendre com una despesa, sinó com una inversió en la ciutadania o, el que és el mateix, una inversió de futur. Sabem que l'efectivitat de tot aquest procés depèn de l'impuls d'actuacions efectives que s'adrecin a reduir els índexs de fracàs escolar i d'abandonament prematur del sistema educatiu que actualment es registren.

Trobau a faltar la docència?

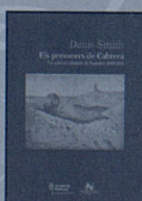
Si formes part d'aquest món, sempre trobes a faltar la docència. És una cosa que dus incorporada. Record, per exemple, amb molta enyorança l'època en què vaig ser director i professor d'Es Rafal Nou. Tenia 25 anys, i sempre consideraré que és la millor feina que he fet en la meua vida i on m'he sentit més realitzat. Era un centre de més de sis-cents alumnes i hi vàrem fer una experiència educativa insuperable. A partir d'un poema de Miquel Costa i Llobera, *La deessa del geni grec*, vàrem aconseguir que els alumnes castellano-parlants fessin una obra de teatre en català, vàrem fer excursions, lectures biogràfiques, murals de plàstica, exercicis de matemàtiques... Tot allò que poguéssim versar sobre la temàtica del poema i el seu autor es va incorporar a les dinàmiques del centre. És la creació educativa de la qual estic més orgullós.

AMENGUAL, Josep. I altres
Obidats a Cabrera.
El Captiveri Napoleònic
1809-1814*

PELLISSIER, Pierre
Los Franceses de Cabrera
1809-1814

SMITH, Denis.
Els Presoners de Cabrera.
Els soldats oblidats de Napoleó
1809-1814

embat
LLIBRES

***Llibre de l'exposició, que estarà oberta fins el 17 de gener. Caixa Forum**

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

si no tens **[M]** no tens **tota** la tele

[M] TV Mallorca | ara en TDT | tvmallorca.net

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Iniciativa legislativa popular

L'Obra Cultural Balear s'ha sumat a la iniciativa legislativa popular (ILP) impulsada per Acció Cultural del País Valencià per possibilitar que hom pugui veure totes les televisions en català.

La legislació actual quant a mitjans audiovisuals posa impediments perquè una televisió autonòmica es pugui veure als altres territoris. A més a més, l'entrada de la televisió digital ha significat un augment de l'oferta de canals. Però, mentre augmenten els que tenen el castellà com a llengua vehicular, se'n perden en català.

Per això, s'ha posat en marxa una iniciativa legislativa popular que pretén proposar una nova regulació del mercat audiovisual transformant la legalitat lingüística

espanyola, que actualment fragmenta els espais comunicatius en comunitats autònomes. Aquest fet sembla contradir la Carta europea de les llengües que, al seu moment, va ser ratificada per l'Estat espanyol, en el sentit que aquesta obliga a llevar totes les barreres de comunicació entre els territoris de la mateixa llengua. El canvi de model afectaria els Països Catalans, ja que crearia un únic mercat audiovisual de tretze milions de persones, però també Galícia, Astúries, Lleó, Navarra i el País Basc.

Perquè pugui ser presentada al Congrés dels Diputats, la ILP necessita el suport de 500.000 signatures.

“TELEVISIÓ
sense fronteres”

L'Institut Ramon Llull duu programadors i crítics internacionals a Mallorca per promocionar la cultura balear

L'Institut Ramon Llull va convidar programadors i crítics internacionals a Mallorca per promoure la cultura balear en l'àmbit internacional aprofitant esdeveniments culturals com la Nit de l'Art, el Jazz Voyeur Festival, la Fira de Teatre de Manacor i la Fira de Teatre Infantil i Juvenil. La directora de l'IRL, Fanny Tur, va afirmar: «La nostra tasca és la promoció exterior, però com que hi ha una part molt important de la producció cultural balear que no surt, un dels objectius que ens vam marcar quan les Illes Balears van tornar entrar a l'Institut Ramon Llull era fer venir crítics internacionals aquí per acostar-los la cultura illenca.»

D'aquesta manera, es

varen convidar els directors de diverses fires de teatre i arts escèniques a la XIV Fira de Teatre de Manacor, i el director artístic i el director tècnic del festival Jazz in Sardegna al Jazz Voyeur Festival. A la Nit de l'Art s'hi convidaren diversos investigadors i crítics d'art, especialment britànics, i a la VII Fira de Teatre Infantil i Juvenil de Vilafranca hi acudiren, gràcies a l'ajut de l'Institut Ramon Llull, programadors d'algunes de les fires de teatre infantil i juvenil més importants de l'Estat, com ara Feten (Gijón), Teatralia (Madrid) o Festiclown (Galícia), i d'Europa, com Segni d'Infanzia (Itàlia) o Festival Au Bonheur del Mômes (França).

[el semàfor]

VERMELL

Una altra vegada a la Generalitat Valenciana, per insistir en el tancament dels repetidors que permeten la recepció de TV3 al País Valencià. Continua essent escandalós que un govern vulgui impedir la lliure circulació dels mitjans de comunicació en català en ple segle XXI. El tancament de TV3 al País Valencià és un atac clar a l'ús i al coneixement de la nostra llengua.

GROC

A la cap provincial de Trànsit, María Teresa Sau, per comprometre's a promoure l'ús del català a les autoescoles, un dels àmbits de l'ensenyament en què el català està més marginat. Sau instarà les autoescoles a informar del dret que tenen els alumnes a examinar-se en català. També ha anunciat que d'aquí a un any els exàmens es faran amb programes informàtics que inclouran l'opció de català. Són primeres passes que no disculpen anys d'inactivitat en la promoció de l'ús del català, que fan que l'educació viària sigui predominantment en castellà. Manquen posicions favorables a la llengua catalana, tant en el seu funcionament intern com en el tracte als ciutadans.

VERD

A Acció Cultural del País Valencià, per la seva iniciativa legislativa popular ILP Televisió sense Fronteres, presentada recentment a Palma. El projecte de llei, en cas de ser aprovat, acabarà amb tots els problemes que té la recepció dels mitjans audiovisuals en català dins tot el seu territori lingüístic: consolidarà la recepció íntegra de TV3 al País Valencià i acabarà amb les dificultats d'emissió dels canals en català a les Illes Balears. La ILP té com a finalitat, a més, canviar el marc jurídic espanyol perquè els mitjans de comunicació audiovisuals passin a ser regulats per àmbit lingüístic i no per àmbit autonòmic. Ara l'èxit del projecte depèn de la capacitat de mobilització dels ciutadans, que, com en els anys vuitanta, hauran d'aportar esforç i il·lusió per consolidar l'espai de comunicació en català.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

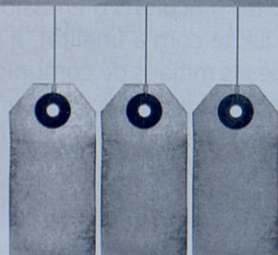
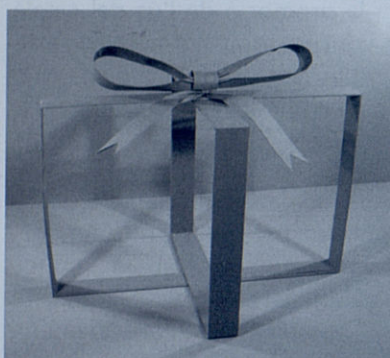
07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

[racó econòmic]

Ni l'amic invisible

BIEL MATAS

Fa un temps que els ciutadans d'aquestes illes, i per suposat de tot l'Estat, convivim, sofrim o contemplam un panorama d'immersió que no és precisament la lingüística, sinó la de la corrupció politicoeconòmica.

Això té uns efectes imparables pel que fa a la confiança en el sistema, en les persones i, de rebot, en un final del 2009, ja que estarà marcat per l'austeritat que avia una economia que no té la marxa posada.

La importància del factor psicològic, en les actituds econòmiques, és cabdal, i ara mateix, al fet que molta de gent es veu abocada i obligada a una severa austeritat, s'hi ha d'afegir la disposició psicològica de la població cap a una actitud expectant, reservista i temerosa. Això té molt de pes en el desenvolupament econòmic perquè «afegeix al banyat» i no esperoneja l'activitat, amb unes conseqüències que encara perjudiquen més la situació real.

Es diu que l'Economia, en majúscules, és imprevisible perquè la gent ho és. Cada dia milions d'empreses i persones prenen decisions d'inversió i de consum impossibles de predir el dia abans.

També és objecte de reflexió i controvèrsia la intensitat amb què els grups poderosos influeixen en les voluntats polítiques dels partits a través del seu finançament; s'ha substituït el govern democràtic pel poder que abans estava a l'ombra i ara exhibeix el seu domini sense vergonya. Som captius d'uns mercaders que tenen monopoli. Els sindicats també estan massa acostats al poder.

I els bancs en especial? Ja hi hem

fet esment algun pic: després dels anys de prosperitat en què donaven suport de forma irreflexiva a operacions en què es botaven les normes de solvència, i en què, com diu Sanuy, l'únic evangeli que hi predicaven era «segons Sant Lucre», ara reclamen suport al *papà Estat*.

I a les acaballes del 2009, amb els pressuposts possibles, i expectants per un finançament inconcret, ens envolten de més austeritat no desitjada; ja hi estam, per desgràcia, massa avesats. No debades, Pedro Solbes deia ja fa temps, quan començava el ball de les negociacions: «Amb la caixa buida, es negocia molt tranquil.»

En aquestes dates sovintegen uns sopars i unes festes que tal vegada sofriran retallades pròpies del moment, i fins i tot aquella cerimònia trivial de l'amic invisible també pot desaparèixer...

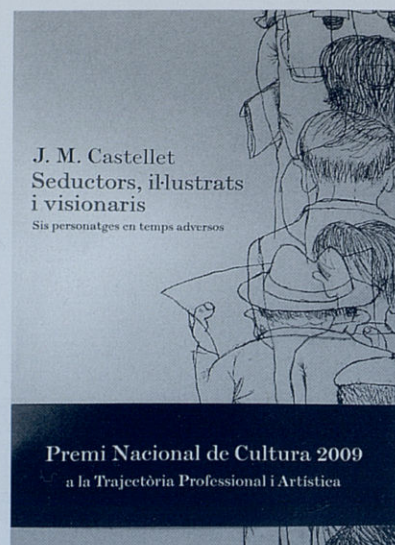
Tanmateix, des de la nostra imaginació dislocada, us desitjam que trobeu escrites als paperets de l'amic invisible les sorpreses que facin pujar el vostre PIB sentimental particular.

Molts d'anys a tots!

Bones festes,
i feliç 2010

La tardor és una estació deliciosa per llegir a lloure

BIEL MESQUIDA

UNA OTOMANA O UNA BUTACA AMB ORELLES? Quina és més bona per llegir a gust? Deix a l'aire la resposta i des d'una butaca reciclada us asseguro que si poguéssiu faria una llista de trenta llibres que m'envolten i que són com una col·lecció de tòxics que et donen vida. No puc. Però us esmentaré uns títols ben alimentaris i bons quasi sense donar-vos gaires arguments. Abel Cutillas és un jove (Vinaixa, 1976), llicenciat en Història i Filosofia per la Universitat de Barcelona, que ha tret una novel·la titulada *La mort de Miquel Bauçà* (Editorial Fonoll) que m'ha entretingut i divertit molt. El que m'agrada més d'aquestes 124 pàgines és la seva llibertat constituent

que desboca en totes direccions, la qual cosa fa que el llibre es llegeixi com un *divertimento* sensacional en el qual es creuen els enterraments infinits de Bauçà amb Bruce Lee; Espriu i Borges; la tesi dels *feits* de Jaume I el Conqueridor i el llibre *Delirious New York* de l'arquitecte holandès Rem Koolhaas; el doctor Robert, Gaudí i Cristòfol Colom amb Nietzsche; els Cresques i Pessoa; Duchamp i Bakunin; etc.

Una jove professora de literatura anglesa a la Universitat de Wisconsin a Madison, Lorrie Moore, ens mostra el cor de les coses a la novel·la *Al peu de l'escala* (Edicions 62), un text contra els bons sentiments.

Als 36 anys, després de trencar

el seu tercer prometatge, cinc anys abans de morir, Franz Kafka escriu la despietada i riquíssima *Carta al pare* (L'Avenç Literatures), que ha traduït magníficament Ricard Torrents. També ha fet un pròleg llarg i aclaridor de la complexitat del text, ple de resonàncies en la vida i l'obra kafkianes.

CASTELLET ENS MOSTRA I ES MOSTRA. M'ha arribat el llibre com un regal caigut del correu postal. Feia estona que l'esperava, anys. Som un fan de la literatura en primera persona del crític i amic J. M. Castellet. Quan l'any 1988 va treure *Els escenaris de la memòria* (Edicions 62), vaig fer una festa grossa. Amb una prosa

t e n d è n c i e s
[llibres]

senzilla i planera d'aquelles que t'enganxen des del primer moment ens contava la seva relació amb escriptors tan diferents com la Rodoreda, l'Ungaretti, l'Octavio Paz, el Pla, la Mary McCarthy, el Pasolini, l'Aranguren o el Gimferrer, i ens donava un retrat magnífic d'aquests noms convertits en personatges vius i plens de noves perspectives. Perspectives de la ploma i la sensibilitat d'un lector extraordinari —recordau que un dels textos essencials de Castellet és *L'hora del lector* que Emili Manzano ha agafat per fer titular el seu programa de llibres— amb uns autors estimats. I també, tan bé, a través d'ells ens feia una radiografia de la seva pròpia educació intel·lectual. Des de llavors li he fet malalt el cuc de l'orella perquè no s'aturàs d'escriure aquestes semblances personals d'unes persones rellevants del món de la cultura que han tingut relacions amb ell, amics seus, col·legues, en temps dolents per a qualsevulla lírica. Amb la seva cara de polissó em deia que no passàs pena, que ho feia. I ara ens acaba d'oferir una altra bella entrega: *Seductors, il·lustrats i visionaris. Sis personatges en temps adversos*. (Edicions 62). I ha agafat sis amics personals que l'han acompanyat en el món de la cultura des dels anys de la dictadura del segle passat i que tenen especial rellevància en la vida i en la història cultural catalana i espanyola. Els noms són molt atractius: Manuel Sacristán, Carlos Barral, Gabriel Ferrater, Joan Fuster, Alfons Comín i Terenci Moix. Al principi hi ha una justificació tendra i sincera de Castellet en què reconeix: «Crec que no hi sobra ningú, però segur que en falta més d'un. En tot cas, la redacció d'aquest llibre ha estat una feina gratificant i m'he sentit molt honorat de deixar constància escrita d'algunes peripècies que he compartit amb sis amics en temps adversos.» El llibre es llegeix com un

menú extraordinari. Un festival de sabors. En el llibre s'hi pot entrar per qualsevol porta, per qualsevol lloc. Això és el privilegi que tenen alguns textos que s'han obrat amb una lletra que no és esclava d'un únic argument o d'una sola trama. En la trama i en l'ordit d'aquestes «pàgines viscudes» (aquí dic una veritat mentre rememor el nom antic de llibres com aquest) hi ha sempre seguit l'esquer a punt l'ataquis per on l'ataquis. Primer el vaig fullejar. Em vaig entretenir amb frases intel·ligents i sentides de Joan Fuster a les *Converses de Formentor*, l'any 1959, que vaig subratllar amb cura. Hi havia un aire fitzgeraldià en aquella diàleg de dos pensadors joves amb un whisky a la mà entre la negror violenta dels pins enreixinats ran del mar en el Club dels Poetes on hi havia barra lliure per als savis. Després vaig veure net i seductor com en un retrat de Willy Ronis, de Bishin Jumonji o de Catany el personatge del poeta Gabriel Ferrater. La intel·ligència potent que li permetia escorcollar les gramàtiques, els versos i les dones, i el feia fracassar en les seves ambicions més secretes, és aquí, en les línies de Castellet. I el veig amb un tassó ple de transparència a la mà i aquella veu quequejant, amarada d'unes músiques que s'acordaven amb exactesa a les idees, i ho veig en les planes castelletianes que es devoren amb la velocitat de la llegiguera desperta. He de confessar que vaig començar per Terenci Moix, vaig seguir per Ferrater i Fuster, amb Carlos Barral vaig riure (un humor molt personal i mal de definir per singular travessa tot el llibre, i t'amolla de tant en tant una descàrrega d'hilaritat deixondidora), amb Manuel Sacristán vaig viure la Barcelona de la infantesa d'ell i del Castellet, amb Alfonso Comín vaig reveure uns estrats d'homes entregats a la lluita contra el franquisme amb totes les forces, i vaig acabar-lo amb la gola

d'una novel·la apassionant i plena d'aventures. «Les aventures d'uns sensibles» podria ser un altre títol de *Seductors, il·lustrats i visionaris*. Castellet ha tornat a fer diana amb una prosa que conjuga la narració en primer persona, el conte, el reportatge d'investigació, el document i en molts de moments la novel·la d'intriga i suspens, els vertigens de la ficció. Qui cregui que el llibre és un enfilall d'anècdotes va equivocat. Amb aquestes pàgines coneixem molts dels perfils de la vida quotidiana, dels interessos, dels pensaments i dels treballs i els dies d'aquestes sis persones, però el més encantador és que mitjançant aquestes vides alienes és la de Castellet mateix que se'n apareix siluetejada en un profunditat autobiogràfica magnífica dins el cicle dolorós d'aquella grisor franquista sense llibertat ni justícia, intempèrie pura, contra la qual tant ell com els seus amics lluitaven. L'estil fragmentat i lliure d'aquests records és un bàlsam. I acostar-nos d'aquest món actual de desmemòria als pensaments personals que rememoren el passat sense censures és un regal exquisit. Contar *ad hominem* tot el que surt en aquest llibre és una confessió plena de revelacions que sense aquest s'haurien perdut. Vet aquí la força i l'energia de la lletra. Hi ha excel·lència i delícies en aquesta obra que he deixat tota plena de subratllats i notes als marges en la primera lectura. I és un llibre de relectura, lenta i atenta, d'aquelles descripcions en què has corregut massa empès per la curiositat, relectura de les notes d'humor segon, secret, que constel·len les planes, relectura dels detalls exactes de l'esperit d'un personatge caçat en unes poques línies essencials. Gràcies, amic J. M. Castellet, per aquesta nova entrega. I et desig marxa i coratge per a la pròxima singladura lletrera. Contra la desmemòria i a favor dels records! Moltes de gràcies!

Joana Vasconcelos: el jardí de les ironies

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

© Joana Vasconcelos, 2009. Foto: Agustí Torres.

Joana Vasconcelos (París, 1971) ha instal·lat la seva particular visió de l'Edèn a l'Aljub del Museu Es Baluard de Palma. El projecte suposa el segon esglaó en una sèrie d'instal·lacions que l'artista va començar l'any 2007 amb *Garden of Eden #1*, i formarà part, l'any 2010, d'una gran retrospectiva que prepara el Museu Coleção Berardo de Lisboa.

Vasconcelos viu i treballa a Lisboa, i és actualment l'artista portuguesa amb més projecció internacional. D'ençà que es va presentar a la Biennal de Venècia de 2005 amb l'obra *A noiva* (un llum de sostre immens fet amb milers de tampons), és reclamada per importants museus i institucions per

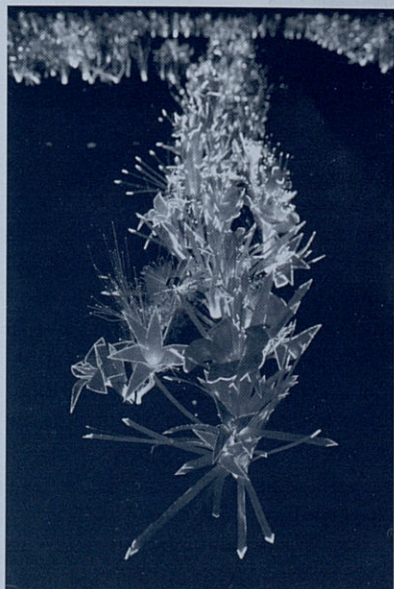
exposar els seus projectes, peces habitualment de grans dimensions amb un llenguatge molt actual, en el qual destaca la seva fidelitat per les tradicions portugueses. Les seves escultures i instal·lacions, amb objectes comuns descontextualitzats que proposen la recerca de noves percepcions, involucren la participació de l'espectador. L'artista, que va estudiar arts visuals a Ar.Co - Centro de Arte e Comunicação Visual, entre 1989 i 1996, té en el seu currículum premis importants, com el Prémio EDP Jovens Artistas (2000), el premi del Fundo Tabaqueira Arte Pública per un projecte d'intervenció al Largo da Academia das Belas Artes, a Lisboa (2003), o el premi «The winner takes

tendências

[art]

© Joana Vasconcelos, 2009. Fotos: Agustí Torres.

it all», de la Berardo's Foundation, per crear l'obra *Néctar* per al Berardo Collection Museum (2006).

Les seves intervencions, especialment concebudes per a llocs concrets en l'àmbit de l'art públic, han adquirit una rellevància especial en el conjunt del seu treball plàstic. Podem destacar *Cactus*, fet a Fórum Almada, Almada, Portugal (2002); *Donzela*, a Castelo de Santa Maria da Feira, Portugal (2007); *The Jewel of the Tagus*, a la Torre de Belém, Lisboa (2008); *Varina*, a Ponte D. Luís I, Porto (2008), o

Vitrine, a Rua do Alecrim, nº 12, Lisboa (2008).

Pel que fa a les exposicions, Vasconcelos és convidada regularment a exposar a Portugal i a l'estranger. Entre les mostres individuals més significatives de la seva trajectòria, podem citar: *Medley*, a la Galeria Central Tejo/Museu da Electricidade, a Lisboa (2001); *Todas las direcciones*, al Centro Andaluz de Arte Contemporáneo de Sevilla (2003); *Joana Vasconcelos*, a la Galeria Casa Triângulo de São Paulo, Brasil (2004); *I Lusas*, a la Casa de América a Madrid (2004); *Marquise*, a la Galeria 111 de Porto, Portugal (2004); *Joana Vasconcelos*, al Passage du Désir/BETC EURO RSCG, a París (2005); *Espais Oberts*, al CaixaForum de la Fundació "la Caixa", a Barcelona (2006); *Yellow Brick Road*, al Palazzo Nani Bernardo Lucheschi de Venècia, Itàlia (2007); *A Ilha dos Amores*, a Mario Mauroner Contemporary Art, de Viena (2007); *Joana Vasconcelos*, a la Rena Bransten Gallery de San Francisco, EUA (2007); *Contamination*, a Octógono Contemporary Art Project, a la Pinacoteca do Estado de São Paulo,

Brasil (2008); *Handmade*, a la Galeria Horrach Moyà de Palma, Mallorca (2008); *Bichos*, al Centro Cultural São Lourenço, a Almancil, Portugal (2009); *Playtime*, a la Galeria de Arte Convento Espírito Santo, a Loulé, Portugal.

'Kitsch' i pop. Tradició i modernitat

Utilitzant un llenguatge desenfadat, efectista i sensual, i basant-se en la utilització de diferents objectes d'ús domèstic, o elements populars que hom pot tenir a casa seva, en moltes ocasions elements típics de l'artesanía popular, l'obra de Joana Vasconcelos proposa el diàleg entre l'àmbit privat i l'àmbit públic. Els objectes són descontextualitzats i modificats en la construcció d'estructures més complicades, i es desvirtua la funció i el missatge inherents a aquests objectes de consum. El seu ús original canvia, i passa a formar part d'un missatge que n'altera la significació i el minimitza o el magnifica en un discurs narratiu nou, segons la intenció de l'artista.

La mirada de l'espectador es pertorba en contemplar, a les obres de Joana Vasconcelos, l'espectacular presentació d'elements típics i tòpics de la nostra quotidianitat. Tant si es tracta d'elaboracions artesanals com de productes industrials, tots els objectes mantenen una estreta relació amb les arrels culturals del seu país, de les quals prové bona part de la seva iconografia. Mitjançant operacions que comprenen l'acumulació, la repetició, l'efecte de sèrie, les associacions cromàtiques i la descontextualització, els objectes redunden i s'erigeixen en protagonistes de composicions atípiques que atreuen inconscientment l'espectador, el conviden en molts de casos a interactuar amb ells, i aconseguen que la percepció de l'observador experimenti sensacions contradictòries que relacionen l'absurd i la bellesa.

© Joana Vasconcelos, 2009. Fotos: Agustí Torres.

El jardí 'made in China'

Garden of Eden #2 és una obra feta expressament per Joana Vasconcelos per ocupar l'Aljub del Museu Es Baluard. La sobrietat de l'antic dipòsit d'aigua acull la simfonia de colors que irradien els rams de flors elèctriques, de tenda

multipreu, clavades a 428 mòduls circulars disposats en forma de laberint. L'artista ha dissenyat una instal·lació que funciona a manera de negatiu de la idea clàssica de jardí, fent palesa la dimensió *kitsch* i hedonista d'uns productes de consum que es transformen i adquireixen noves dimensions,

L'artificiositat de les flors, el seu atractiu lumínic quan s'exposen en l'espai interior fosc, transporten l'espectador cap a una sensació il·lusòria emfatitzada pel moviment i el renou dels motors. Tota una paradoxa que, en canvi, assoleix el mateix nivell de seducció que un jardí natural, a ple sol i en el seu estat màxim de bellesa. Conscient que el jardí és una construcció humana, Joana Vasconcelos n'ha dissenyat un amb la ironia que caracteritza la major part de les seves obres, en què la foscor dona vida a les flors *made in China*, cercant la bellesa en la vulgaritat, aprofitant el substrat còmic que hi ha en la peça resultant, de manera que aconseguix que l'espectador pugui

apreciar la ironia que hi resideix.

Jorge Lima Barreto, autor del text del catàleg, escriu: «*Garden of Eden #2*, semiològicament i semànticament, metaforitza un jardí idíl·lic, laberíntic, no natural ni botànic, en tant que mític, que va existir a l'Edèn, abans del sorgiment de la humanitat, també destí d'una futurologia cibernètica. La pluralitat de la creació de Joana Vasconcelos remet als processos tècnics i tecnològics emprats en un tractament específic, original, de matèries que reclamen el mestratge del seu engendrament racional i s'alliberen en l'eufòria esquizofrènica de les representacions; desafia l'esperit artístic en revelar el mitjà de producció, el *modus faciendi*, espècie d'ironia crítica al neorealisme; convida al compromís del públic: festa del color.»

Joana Vasconcelos

Garden of Eden #2, Aljub - Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani, Palma

Fins al 7 de febrer de 2010

Targeta **extra** de "SA NOSTRA"

extrapràctica

Per a les despeses **extra** del mes, per a un caprici **extra** que et vulguis permetre, per a una gran compra extra que vulguis pagar en quotes extracòmodes..., per al que vulguis, quan vulguis. Targeta **Extra** de "SA NOSTRA". Tu tries.

Pensada per a tu

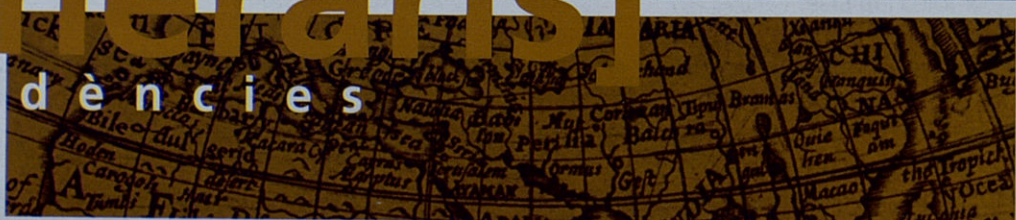
"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

A black and white photograph of a coastal landscape. In the background, there are large, rounded mountains under a sky with scattered clouds. The middle ground shows a bay filled with numerous sailboats. The foreground is a dense, dark forest. At the bottom of the image, there is a yellow rectangular overlay containing a historical map with various place names and geographical features. The text 'da' is visible in the top left corner, and 'rarisl' is visible in the bottom left corner, both in a large, bold, sans-serif font. The text 'ies' is also visible in the bottom left corner, partially obscured by the map overlay.

itineraris
tendències

Proposam una passejada pels diferents punts d'interès de l'illa de Cabrera. Lògicament, els espais situats fora del circuit turístic habitual queden subjectes al permís corresponent dels responsables del parc.

Començam pel port. És el nucli de més activitat i de més concentració de població de l'illa. Està format per un conjunt de construccions d'arquitectura austera i funcional. Hi trobam la Comandància (actual oficina d'informació del parc), els magatzems i sa Cantina, oberta cap a 1925 pels mateixos pagesos de l'illa. Rere hi trobam un petit conjunt marjat conegut com les marjades de sa Cantina. Es tracta d'un clos amb tres marjades dedicades a horta, amb algunes figueres. Més amunt, s'hi localitza la cova des Teatre, que fou usada amb finalitats ramaderes. Presenta la part de la dreta de l'entrada tancada amb un mur de pedra seca irregular. Diuen que té aquest nom perquè servia d'escenari per a les representacions teatrals que hi feren els presoners francesos.

«Damunt el penyal, presidint tota la badia, hi ha la construcció de més interès patrimonial de Cabrera: el Castell. La fortalesa s'aixeca a una altitud de 72 metres.»

Pla de ses Figueres.

A continuació, ens disposam a pujar al Castell. Prop de la cruïlla entre el camí que puja al castell i el que va cap a Cas Pagès, hi ha la creu dels Sunyer. Recorda l'episodi de la mort del llogater de l'illa, Damià Sunyer Mascaró, i dels seus dos fills, Joan i Gaspar, quan l'1 d'agost de 1936 la dotació d'un submarí republicà procedent de Maó desembarcà al port i detingué aquestes persones. Més tard, serien afusellades a Menorca. La creu és de pedra i mostra l'escut de Cabrera.

Ja ben amunt, al coll proper al castell, s'hi localitza el cementiri, de dimensions reduïdes. Té portal de llinda, deteriorat, amb una creu de pedra al capdamunt. Conté la tomba de l'aviador alemany Joannes Bochler, caigut amb el seu avió en aigües de Cabrera l'1 d'abril de 1944.

Damunt el penyal, presidint tota la badia, hi ha la construcció de més interès patrimonial de Cabrera: el Castell. La fortalesa s'aixeca a una altitud de 72 metres. L'accés

al pis superior es fa per una escala de caragol de 34 graons. Encara queden a les parets de l'edifici grafits dels presoners francesos, com el que hi ha a l'escala exterior que puja el pis superior. El castell fou aixecat al segle XIV per repel·lir els atacs continus dels pirates. El 1534, Miquel Anglada, senyor alodial de l'illa, cedí el castell als jurats de la Universitat de la Ciutat i del Regne de Mallorca fins a 1716, moment en què passà a ser dirigit pel governador militar de Cabrera.

Davallam d'aquesta fortalesa, gairebé niu d'àguiles, pel mateix camí i arribam a l'entreforc de camins; deixam de banda a la dreta el camí del Port i agafam per l'esquerra el camí de Cas Pagès i sa Platgeta. Prest ens surt a l'encontre l'antiga casa senyorial de Cabrera, actualment coneguda amb el nom de la casa del Rei; té el petit oratori de Santa Peronella. L'edifici, que data de final del segle XIX, fou restaurat en la dècada de 1980. Abans de la Guerra Civil espanyola l'oratori tingué un ús continuat, ja que hi havia assignat un capellà.

Abans d'arribar a Cas Pagès es poden contemplar els barracons militars construïts a la dècada dels

quaranta del segle XX, els quals actualment serveixen per albergar els treballadors i investigadors del parc. Un poc més endavant, vora mar, arribam a Cas Pagès. És una casa tradicional, d'una planta d'alçat, amb portal forà de llinda, que fou l'eix des de principi del segle XX de l'explotació agrícola i ramadera de l'illa. El molí de sang, per moldre el blat conreat a l'illa, ocupa part de l'estança situada a l'esquerra de la casa. Es conserva complet, amb arbre i roda de ferro i perxa de fusta. Davant Cas Pagès, hi ha un petit mollet; té plataforma de planta rectangular, empedrada, amb dos pilons llisos, a manera de norais per fermar les embarcacions. A la part posterior de Cas Pagès, s'estén l'era de batre, testimoni també de la producció cerealística de l'illa.

Un poc més endavant s'alça el pou de sa Platgeta. Es troba situat vora sa Platgeta, a la dreta del camí, arran de mar. Té coll de cisterna circular amb un sistema de piques i abeuradors, que en total sumen set elements. Les dues piques més antigues se situen damunt la pareteta, a l'esquerra del pou. Són de pedra viva i estan comunicades.

A l'esquerra del pou, comença el camí que puja fins a Can Feliu i as Celler. Just a l'esquerra de l'arrencada del camí, es troba el jaciment arqueològic més interessant i complet de l'illa: el pla de ses Figueres. Recentment, s'hi ha excavat una factoria de salaons de peix, un taller de fabricació de porpra i, a la vora, una necròpolis identificada com la del monestir de monjos dels segles v-vii. També s'han pogut excavar diverses barraques de presoners francesos, que en part reocuparen les instal·lacions de l'antiga factoria de salaons.

Camí amunt, a l'esquerra des Celler queda la caseta dita Can Feliu. Deu el nom a un dels darrers senyors de Cabrera. Davant la façana principal, a l'altra part del camí, és destacable l'hort, tancat de paret seca i constituït per marjades de bona factura, amb rampa lateral d'accés. Segons Francisca Sunyer, «prop de l'única font de l'illa, amb una aigua que rajava sense cap pressa, es feien un parell de marjades d'hort». Es tracta de sa Font, la surgència de més cabal de tot l'illa, de mina. El 1893, J. Vidal i Vaquer escrivia que la seva aigua és «muy abundante y tan buena que antiguamente muchas personas la hacían traer a Mallorca para su bebida». Darrerament, s'ha transformat considerablement i han desaparegut els escalons que baixaven fins a la mina, on molts presoners francesos havien deixat inscrits els seus noms. Presenta mina de paret seca, amb coberta de lloses de marès a dos aiguavessos. Té un pou d'aireig a prop de l'ull de la font.

Davall Can Feliu, més a migjorn, s'aixeca es Celler, situat dins la vall coneguda com ses Quatre Quaterades. És un testimoni de la Colònia Vil·la Cristina, de l'època de Jacint Feliu. Té planta rectangular amb tres plantes d'alçat, comunicades per espais que deixen veure tota l'altura de l'edifici. Fins a la declaració del Parc Nacional, l'edifici estava en runes i pràcticament

Monument dels Francesos.

només s'emprava com a magatzem; fou restaurat els anys 1993-94 i des del 30 d'abril de 1996 allotja el Centre de Visitants de Cabrera, on es mostra una exposició de caràcter històric i etnogràfic, de gran interès i amb un enfocament didàctic molt encertat. El seu objectiu és mostrar la natura i la petjada humana a l'illa. El petit museu és dividit en tres seccions: Història, Etnologia i Recursos Naturals. De la primera secció, en destacam la col·lecció de ceràmica púnica i romana. La secció Etnologia té tres apartats: la pesca, els usos culturals i les activitats humanes. Els continguts de Recursos Naturals expliquen l'aigua, el sòl, la vegetació, la fauna, el paisatge, els recursos marins i el Parc Nacional de Cabrera.

Des des Celler, i per un camí propi molt curt, s'accedeix al Monument dels Francesos. Fou aixecat el 1847 per l'esquadra francesa comandada pel príncep de Joinville en memòria de l'estada dramàtica a l'illa d'aquests milers de presoners. Té sòcol o fonament de planta quadrada, que apareix tancat a manera de protecció per una barana de ferro, amb elements ornamentals. Damunt el sòcol s'aixeca

l'obelisc. Aquest té una base cúbica, de la qual arranca pròpiament la columna piramidal, rematada per una creu de ferro. L'Arxiduc descriu el monument com un obelisc de pedra de Santanyí de 7,23 metres d'alçària.

Plantejam tornar a sa Platgeta, des d'on es pot accedir al far de n'Ensiola per un camí asfaltat que passa pel costat de la cala dita s'Espalmador. Seguidament, el camí puja rost amunt i amb revolts fins que assoleix el coll Roig, on s'obre una magnífica panoràmica del far, emmarcat per la costa i per la mar. Després el camí davalla fins al collet de n'Ensiola, on reprèn la pujada final al far, amb estretes giragonses en ziga-zaga. El camí en aquest darrer tram té gran interès constructiu, amb marges de sosteniment lateral. La bellesa paisatgística de la contrada arrodoneix el conjunt. El far es va aixecar el 1857 segons un projecte de l'enginyer Emili Pou i va fer llum per primer cop dos anys més tard. Es tracta d'una rèplica del far de Formentor. L'escrit del portal posterior o de migjorn té al capdamunt una inscripció que diu: «Reinando Isabel II. Año MDCCCLVII». La planta ocupa una superfície de 360 metres quadrats i fou construït amb

«Abans d'arribar a Cas Pagès es poden contemplar els barracons militars, els quals actualment serveixen per albergar els treballadors i investigadors del parc.»

Far de n'Ensiola.

pedra de Santanyí. La torre del far té una escala amb noranta graons. Cap a l'any 1970 l'automatitzaren. Davant la façana del far hi ha l'aljub, del qual destaca el coll de cisterna ubicat al bell mig. Davall el far de n'Ensiola, a la dreta del camí, hi ha el denominat avarador de n'Ensiola. Té un entrador empedrat,

en part perdut. Més amunt, sota una balma, l'avarador per pujar la barca mostra encara restes de graons de fusta i un interessant rodet de fusta, deteriorat, per estirar i recollir la soga de la barca. Del far de n'Ensiola, tornam enrere pel mateix camí, en direcció a sa Platgeta i a Cas Pagès.

A prop de la platja de s'Espalmador, un entreforc que parteix cap a la dreta des del camí del far de n'Ensiola, puja fins al cim més alt de Cabrera, na Picamosques; el camí passa pel forn de calç de s'Espalmador i deixa a la dreta la cala de sa Coveta Roja. En aquesta cala, fora de camí, molt a prop de la mar,

GRUP AVA

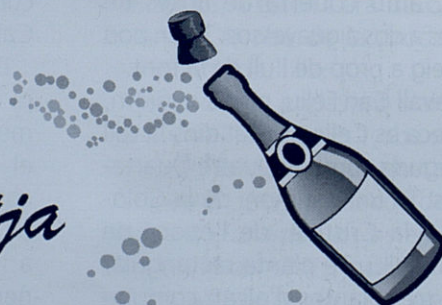

Viajes

Martel

BAL. 029 M/D

*Viatges Martel us desitja
Molts d'anys*

Feliç 2010

OMS, 50 B. Box 696 · 07003 Palma (Mallorca) Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · www.viajesmartel.com

es troba el forn de calç de sa Coveta Roja, a la part baixa del comellar. L'accés per mar és més fàcil que per terra. Fa 7,45 metres de diàmetre exterior; la boca se situa a la part sud, acarada al comellar. Una pujada suau, sempre per camí, condueix al cim de na Picamosques, a 172 metres d'altitud; hi ha un vèr-

tex geodèsic i les restes de l'anomenada Casamata.

L'itinerari més llarg per l'illa de Cabrera, només factible amb permís especial, condueix de Cas Pagès a sa Miranda i a s'Olla. El camí que passa per davant Can Feliu puja amb tres grans revolts i arriba a un coll on hi ha la cruïlla que, cap a l'esquerra, condueix a un punt estratègic, anomenat Bellamirada o sa Miranda, on hi ha el principal observatori del parc natural. En el coll, el camí de més a la dreta, vers migjorn, arriba als penya-segats del codolar de l'Imperial i volta per ses Figueretes. El deixam de banda, perquè descrivim el camí que, des del creuer del coll, avança més cap al nord-est i arriba fins a s'Olla. Abans, ens endinsam entre espessos pinars, per la contrada dita es Burri, i passam vora un forn de calç, el més gran de Cabrera, situat a la dreta del camí. El cintell o paret exterior sobresurt a la part de ponent, la més alta, de més de 2 metres i mig d'alçada. La boca, orientada a llevant, es troba deteriorada i en part esbaldregada. Pels voltants, també trobam dues sitges. La primera se situa a la dreta del camí de s'Olla, després del pas graellat, i consta de garlanda o perímetre de pedres encadenades. La segona també se situa a la dreta del camí de s'Olla, per una camada pròpia, curta, que surt des-

prés del forn de calç, i és la més gran de Cabrera, amb 10,25 metres de diàmetre. Separada, cap al nord-est, hi ha restes de la barraca de carboner. Camí endavant, passam per sa Rota d'en Pere, topònim que testimonia la pobra explotació agrícola de la contrada, i s'arriba al Clot des Guix, on durant molt de temps es va extreure un guix de molta qualitat. Segons Joan Camps Coll, les restes arqueològiques poc clares que s'hi situen correspondrien a un poblat talaiòtic convertit en seu del monestir paleocristià documentat als segles VI i VII. El camí de s'Olla davalla per la dreta del camí principal, en forma de camí de ferradura. A l'arrencada d'aquest vial, un altre rotlle de sitja queda a la dreta, amb garlanda, mentre que la barraca queda a l'esquerra. El camí de s'Olla voreja en davallada el torrent del mateix nom i arriba a la cala, d'aigües excepcionalment transparents. Tornam a Cas Pagès pel mateix camí, per Can Feliu i sa Platgeta.

Sortosament, quan abandonam el magnífic parc natural, el trist comiat que ens deixà J. P. Pierre Pélissier, un dels supervivents francesos de 1814, queda molt llunyà:

Adéu penyals, adéu muntanyes, illa d'exili i esclavatge.

Adéu barraques i adéu platges, era ben era hora de deixar-vos ja!

www.esrefugi.es

ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANCOS ESPELEO	VIATGES	MONCANYA TREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

☐ 25,00 €

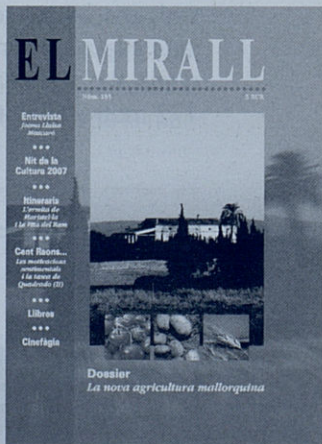
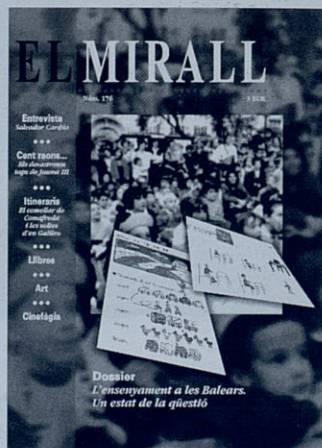
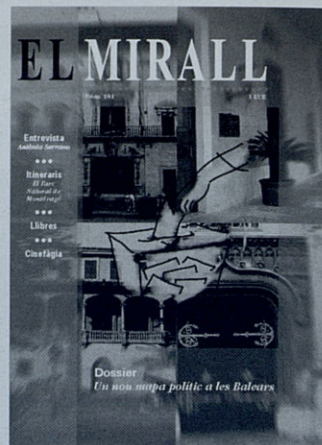
☐ Aportació especial (indica-ne l'import):

€

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que enviïs un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

25
anys de
biblioteques
municipals
creixem junts

Ajuntament de Palma

Arenal

Pça. Gaspar Rul.lan, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Soller

Passeig del Born, 27 · 07012 Palma
Tel. 971 722 092
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 7001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8,30 a les 20,30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
biblioeestabliments@telefonica.net
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimecres de les 9 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Josep M. Llopart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador) · 07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllopart@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@sfa-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Oliver

Plaça de l'Oliver, edifici Mercat de l'Oliver, 1ª planta · 07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligondellevant@sfa-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrarafvell@sfa-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@sfa-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8,30 a les 20,30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@sfa-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h
Dissabte de les 9.45 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llauredor, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@sfa-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h
Dissabte de les 9.45 a les 13 h

Son Ximelis

Cap Enderrocet, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

t'acostamlacultura
Regidoria de Cultura, Patrimoni
i Política Lingüística

[cine fàgia]

t e n d é n c i e s

Els meus problemes amb 'Ágora'

TEXT: MATÍAS VALLÉS

El cinema és una indústria l'èxit de la qual es mesura amb la xifra de vendes. D'acord amb aquest criteri inapel·lable, *Ágora* mereix tots els trofeus industrials que la premsa econòmica reparteix entre els seus anunciant. El meu problema sorgeix quan Amenábar o els gestors d'aquesta peça tragicòmica aspiren a la consideració artística. La seva lliçó d'astronomia per a alumnes de parvulari no excessivament avantatjats no té els crèdits per ingressar al paranimf de les obres de creació. És tan poc convincent, des del punt de vista científic, que la majoria d'actors que conformen el cercle acadèmic pasturat per Rachel Weisz ofereixen proves sobrades de no saber de què parlen.

Amenábar no aborda assumptes

ja molt tractats amb una mirada nova, sinó que creu que els ha inventat. No es considera Kubrick, sinó Copèrnic. La premissa de la pel·lícula anglesa *Àgora* és que ningú no havia mirat fins ara el firmament amb l'atenció adequada. Per fortuna, el món disposa d'un habitant que ha dispensat al cel el tractament definitiu. Al cineasta—recordau, un director que es creu més intel·ligent que els seus espectadors— no se li ocorrera mai que a l'audiència hi pugui haver adolescents persuadits, des d'abans que comenci la seva pesada narració, que la Terra descriu una òrbita el·líptica entorn de la seva estrella. Per a tots ells, l'autor de *Tesis* i poca cosa més pertany a l'estirp dels presumptuosos descrits per Larra, que regurgiten amb gran ostentació els titulars que acaben de remugar en el periòdic.

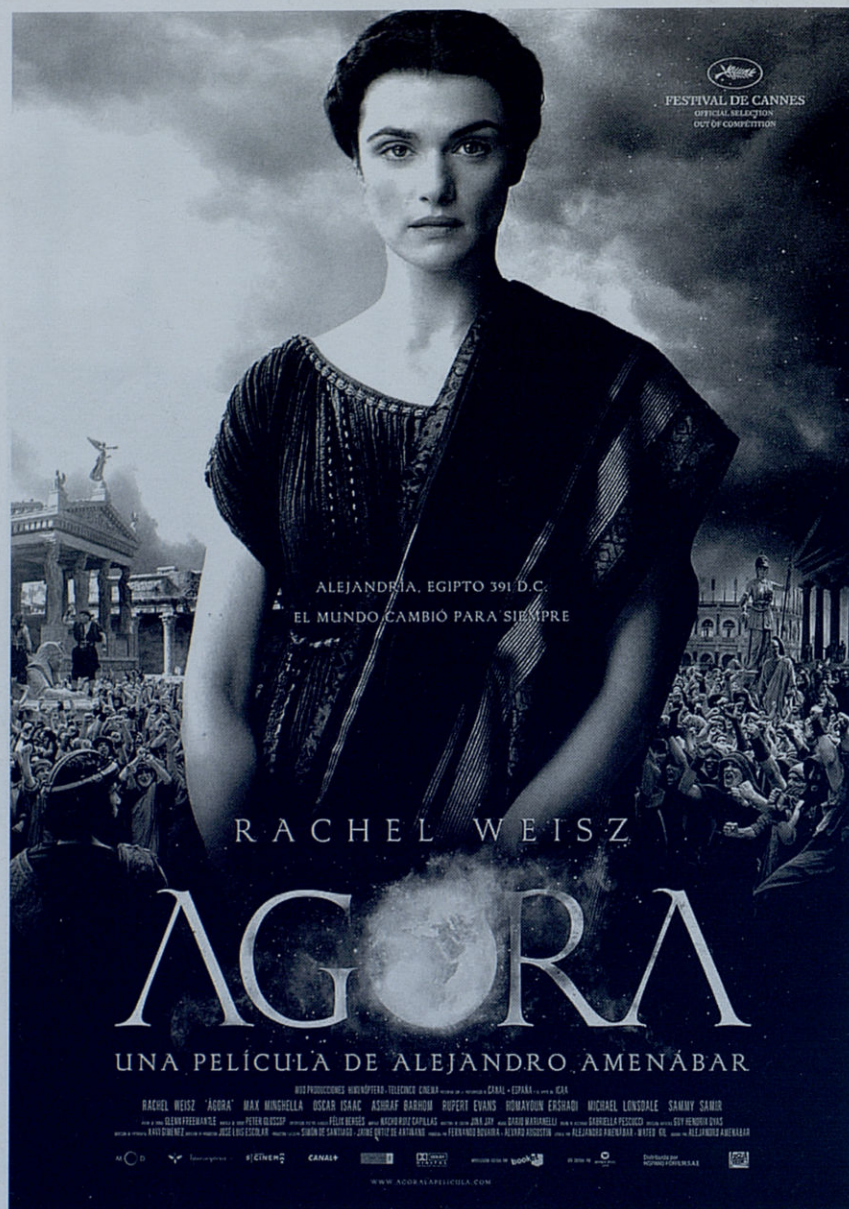
La primera conclusió d'*Àgora* és que el seu director va acabar el rodatge sense aconseguir dominar ni succintament cap de les qüestions que aborda. Un crític malèvol—categoria en què no desitjaríem incórrer— agregaria que estava més preocupat per repassar els vídeos de *Gladiator* que per aprehendre les lleis de l'astronomia. En aquest punt, els productors de la pel·lícula ens galtejaran amb els sis milions d'euros del cap de setmana inaugural d'aquest llauna. També *Mar adentro* és inqüestionable en la taquilla, encara que no supera les exigències dels documentals melodramàtics que neguen els programes de telerealtat. Quant a *Los otros*, només ha servit perquè Leslie Nielsen torni a l'orbe de les sàtires cinematogràfiques amb *Spanish movie*. Els espanyols han descobert el cinema de terror avorrit.

Amenabar no sap què fer amb Rachel Weisz, l'error sentimental de Darren Aronofsky a més d'actriu a qui no perdonarem que destrossàs el mite inabastable de Tessa Quayle en la versió cinematogràfica d'*El jardinero fiel*. Així arribam

al punt clau de qualsevol pel·lícula europea. El cinema francès consisteix en el fet que una dona francesa es desperta, comença a parlar en francès, s'aixeca del llit, berena, surt de compres sense deixar de parlar francès, visita sa mare amb qui parla en francès, surt a passejar, fosqueja i torna a ca seva. Se'n va a dormir, fi de la pel·lícula. Aquesta ajustada síntesi –que dec en bona part a una reconstrucció del Joe Eszterhas de l'*Instinto básico* a càrrec de l'humorista britànic Craig Brown— enclou el desastre d'*Àgora*, en tant que no ofereix cap evolució dramàtica.

Amb els accessoris de les noves tecnologies, qualsevol aficionat pot fer el seu particular muntatge d'*Àgora*. En desordenar les escenes, percebrà que no hi ha cap modificació en la comprensió del conjunt, per la senzilla raó que la Hipàtia d'Amenábar es limita a repetir una rutina idèntica durant anys. Els qui hagin vist la pel·lícula –que sempre seran minoria, perquè ha arribat un moment en què fins i tot llegir textos de cinema és més entretingut que atendre els productes que s'hi comenten–, es deuen haver adonat així mateix que traspuja masclisme. L'atmosfera és opressivament casernària. Al marge de l'astrònoma aficionada, i basti recordar com acaba, les dones obtenen amb prou feines la qualificació d'esclaves i de captaires. Pot parlar-se de recreació fidel, però resulta indigne que la promoció de la pel·lícula parli d'un cant als moviments d'alliberament. Llevat que es reconegui, i tornam així al principi de l'article, que vendre una *oeuvre d'art* equivalgui a la promoció d'un automòbil.

No podem descartar que Almodóvar i Amenábar –els hem col·locat per estricte ordre alfabètic– siguin els directors que es mereix el cinema espanyol, incapaç de rodar pel·lícules tan màgicament simples com *La vida de los otros* o *El secreto de sus ojos*. No obstant

això, creix la sospita que aquests dictadors bloquegin l'accés a la superfície de l'èxit de creadors amb més dots d'innovació. Per descomptat, aquesta imatge poètica s'esvaeix quan es contemplen títols com *After o Mentiras y gordas*, que serien indignes fins i tot dels cineastes que obren aquest paràgraf. Mentrestant, la vulgaritat d'*Àgora* i *Los abrazos rotos* es justifica exclusivament per la llegenda que acompanya els seus autors, la jerarquia curricular.

Almodóvar estava condemnat a la desmesura des del primer dia en què es va col·locar darrere d'una

càmera, ja que la humilitat era un dels pressupòsits més esperançadors del primer Amenábar. Ningú no oblida la primera vegada que va veure *Tesis*, el contingut de la qual empal·lidia enfront de les promeses esbossades pel seu autor. En aquell passeig per les *snuff movies*, els fotogrames semblaven circular d'esquerra a dreta, en contrast amb la verticalitat que associam a la pantalla. En *Abre los ojos* es va encabotar a semblar un tipus intel·ligent, i des de llavors no ha deixat d'empitjorar, encara que mai no hauríem imaginat que incorreria en el pèplum. Amb pretensions, és clar.

Festes de Nadal 2009

Encesa dels llums de Nadal
4 de desembre a les 18.30 h

Ajuntament de Palma

www.palma.cat

del 4 de desembre al 6 de gener

09

Premi de

FOTO

PERIODISME

DE LES ILLES BALEARS

**CASAL
SOLLERIC**

Del 17 de novembre de 2009
al 10 de gener de 2010

Ajuntament de Palma

CASAL SOLLERIC
Fundació Palma Espai d'Art

GOVERN
de les ILLES
BALEARS

www.illesbalears.cat